

DEUTERONOM

Introducere

„Deuteronom este una dintre cele mai de pret card din Vechiul Testament. Influenta sa asupra religiei din toate veacurile, la ni\ el familial si personal, nu a fost intrecuta de nici o altd carte din Biblie. Este cartea citatd de peste optzeci de ori tn Noul Testament, fiindu-i asigurat local in grupul select al celor patru card din Vechiul Testament [Geneza, Deuteronom, Psalmi si Isaia] la care crestinii din epoca primara s-au referit frecvent. ”

- J. A. Thompson

I. Locul unic in Canon

Domnul nostru Isus Cristos a fost ispitit de Satan patruzeci de zile si nopti tn pustiu. Trei dintre aceste ispite sunt relatate pe larg Tn Evanghelii in folosul nostru spiritual. Cristos nu numai ca a folosit „sabia Duhului” Vechiului Testament de trei ori, dar de fiecare data a folosit același „taiș”: Deuteronom! Exista temeiuri sa credem c& a fost una din cartile cele mai indragite de Isus si tot așa ar trebui s5 fie si tn cazul nostru. Dar cu tristete trebuie sS constatam ca Deuteronom a ajuns in sa fie o carte neglijata tn multe cercuri, probabil datorita titlului oarecum neadecvat pe care il are tn limba engleza (si tn romana, n.tr.), ce reda forma sa din textul biblie al traduced i Septuaginta. Sensul, „Legea a Doua”, le-a creat unora ideea falsi! ca aceasta carte nu ar contine altceva decat o recapitulare a materialului prezentat deja in cardie precedente, Exod, Levitic si Numeri. A nu se uita TnsiS ca Dumnezeu nu repeta de dragul de a repeta, ci intotdeauna cand repeta ceva o face prin sublirtierea altor nuante sau evi-dentierea unor detalii noi. Exact asa stau lucrurile cu minunata carte Deuteronom, demna de a fi studiata cu toata atentie.

capitol al cartii, in care ne este prezentata moartea sa, putea sa fi fost scris de Moise in chip profetic sau sa fi fost adaugat de Iosua sau de altcineva.

II. Paternitatea

Moise este autorul cartii Deuteronom tn ansamblul ei, desi Domnul ii va fi inspirat pe unii editori sa relateze sau sa actualizeze unele detalii. Ultimul

Critica liberals afirma fan! nici o jenS ca Deuteronom este „Cartea Legii”, des-coperita in vremea regelui Iosia (e'ea. 620 i.Cr.). Criticii de aceasta orientare sustin ca ar fi fost, de fapt, „un fals”, o carte lipsita de autenticitate, dar scrisa „intr-un duh de pioşenie” in vremea acestui rege evreu *ca si cand ar fi fost redactata de Moise*, cu scopul de a unifica actul de inchinare al tntregii natiuni evreiesti in jural templului de la Ierusalim.

In realitate, nu se poate asocia ideea de piosenie la nici o lucrare falsă. Daca e o frauda, atunci nu mai e pioasa iar daca este pioasa, nu mai este frauda!

In plus nu exista nici un indiciu care sa ne tmpiedice sa credem ca acea „Carte a Legii” mentionata la 2 Regi 22 nu se refera, de fapt, la *intregul Pentateuh*. Pre-decesorii lui

Iosia, Manase şi Amon, au fost amandoi regi rai, care au perpetuat idolatria tn chiar templul lui lehova in care Legea lui Moise fusese, dupa cate se pare, ascunsa de vreo persoana sau persoane cu multa evlavie.

Redescoperirea Cuvantului lui Dumnezeu şi ascultarea de acesta aduce intotdeauna trezire, inviorare si refacere spiritu-ala, intocmai cum s-a intamplat si tn vremea Reformei Protestante.

Pentru o aparare concisa a paternitatii mozaice asupra Deuteronomului, a se con-sulta Introducerea la Pentateuh.

HI. Data

Deuteronom a fost scrisa, in mare, cam prin in anul 1406 i.Cr., desi alte materiale din continutul ei, sense cu egala inspiratie

divina, au fost probabi! adaugate, cum am aratat, dupa moartea lui Moise.

Pentru 6 tratare mai amanuntita a datei aparitiei cartii, a se consulta Introducerea la Pentateuh.

sunt sortiti s-o repete. Sectiunea principal;! este o recapitulare a trfLsaturilor importante din legislatia lui Dumnezeu pentru poporul Sau (cap. 4-26), urmasa de o avanpremiera a planurilor lui Dumnezeu bazate pe har privitoare la guvernarea poporului Sau, in perioada pe care o va slrabate acesla de la intrarea Tn Tara Promisa pana la venirea lui Mesia (cap. 27-33). Cartea se Tncheie cu moartea lui Moise si desemnarea lui Iosua ca succesor al sau (cap. 34).

Apostolu! Pavel nc aminteste ca Deuteronom adreseaza un mesaj, atat noua, cat si poporului Israel. Comentand pe marginea textului de la Deuteronom 26:4, el spune ca ea a fost scrisa, „? ntru totul pentru noi" (1 Cor

IV. Fondul si tema cartii

Deuteronom este o *reafirmare* (si nu doar o simpla repetare) a legii pentru noua generatie aparuta in timpul peregrinarilor prin pustiu. Israelitii se aflau in acest timp in pragul intrarii in Tara Promisa. Or, pentru a se putea bucura de binecuvantarea lui Dumnezeu pentru ei in acea tara, era de absolute trebuinta ca ei sa cunoasca si sa respecte legea.

Cartea este alcatuita, in primul rand, dintr-o interpretare spirituala a istoriei Isra-elului in intervalul scurs de la Sinai pana la acest punct (cap. 1-3). Ideea subliniata este ca cei ce refuza sa Tnvet din istorie

SCHITA I. PRIMUL DISCURS AL

LUI MOISE: APROPIEREA DE TARA (cap. 1-4)

- A. Introducere (1:1-5)
- B. Dela Horeb la Cades (1:6-46)
- C. De la Cades la Hesbon (cap. 2)
- D. Cucerirea Transiordaniei (cap. 3)
- E. Indemn la ascultare (cap. 4)

II. AL DOILEA DISCURS AL LUI MOISE: CURATLA IN TARA (5-28)

- A. Recapitularea legamantului de la Sinai (cap. 5)
- B. Avertismente Tmpotriva neascultarii (cap. 6)
- C. Instructiuni privitoare la purtarea fata de .popoarele idolatre din jur (cap. 7)
- D. Invataminte din trecut (8:1-11:7)
- E. Rasplati pentru ascultare (11:8-32)
- F. Legi privitoare la Tnchinare (cap. 12)
- G. Pedepsa pentru profetii falsi si pentru

idolatri (cap. 13)

^u Alimente curate si necurate (14:1-21)

Zeciuiala (14:22-29)

Tratamentul aplicat datornicilor si sclaviilor {cap. 15)

Trei sarbatori desemnate

(cap. 16) L. Tudecatori si regi

(cap. 17) M. Preoti, leviti si

profeti (cap. 18) N. Legi penale

(cap. 19) O. Legi privitoare la

razboi (cap. 20) P. Diverse legi

(cap. 21-25)

1. Ispasirea pentru cazul de omucidere nesolutionat (21:1-9).

2. Prizonierele de razboi (21:10-14)

3. Drepturile intailor-nScuti (21:15-17)

4. Fiii Tncapatanali si rebeli (21:18-21)

5. Cadavrele criminalilor spanzurati (21:22-23)
 6. Noua legi de comportament (22:1-12)
 7. Infractioni comiseTnpotrivacastitatii (22:13-30)
 8. Persoanele carora li se interzicea accesul in adunare (23:1-8)
 9. Curatia in tabara (23:9-14)
 10. Legi sociale si religioase (23:15-25)
 11. Divortul ?i recasatoria (24:1 -4)
 12. Diverse feqi sociale (24:5-25:5)
 13. Legea casatoriei levirate (25:5-10)
 14. Trei legi distincte (25:11-19)
- Q. Ritualuri si ratificari (cap. 26)
1. Ritualul pentru roadele dintai (26:1-11)
 2. Ritualul pentru zeciuiala anului al treilea (26:12-15)
 3. Ratificarea legamantului (26:16-19)
- R. Blesteme sj binecuvantari (cap. 27, 28)

III. AL TREILEA DISCURS AL LUI MOISE: LEGAMANTUL PENTRU TARA

(cap. 29, 30)

- A. Legamantul Tncheiat la Moab (29:1-21)
- B. Pedeapsa pentru Tncalcarea legamantului (29:22-29)
- C. Restaurarea survenita in urma revenirii la legamant (cap. 30)

IV. ULTIMELE ZILE ALE LUI MOISE: MOARTEA AFARA DIN TABARA (cap. 31-34)

- A. Inlocuirea lui Moise (cap. 31)
- B. Cantarea lui Moise (cap. 32)
- C. BinecuvSntarea lui Moise (cap. 33)
- D. Moartea lui Moise (cap. 34)

COMENTARIU

I. PRIMUL DISCURS AL LUI MOISE: APROPBAREA DE TARA (cap. 1-4)

A. Introducere (1:1-5)

1:1, 2 La fnceputul cartii Deuteronom, copiii lui Israel sunt cantonati in campile Moabului, unde ajunsesera in Numeri 22:1. In Deuteronom 1:1 ni se spune ca se aflau in campie, fata Tn fata cu Suf. Asta Tnseamna ca pustiul, care se sfarsea cu campile Moabului, se Tntindea spre sud p^nS in acea zona a Marii Rosii cunoscuta sub denumirea de Golful Aqaba. Caiatoria de la Horeb (Sinai), pe la Muntele Seir. la Cades. Barneea, in imediata apropiere a Canaanului, a necesitat doar *unsprezece zile*, desi trebuise sa treaca *treizeci si opt de ani* ca israelitii sa fie pregatiti sa intre Tn Tara Promisa!

1:3-5 Moise le-a transmis israelitilor

discursul sau prin care ii pregatea sa intre in Canaan Tn al patruzeci lea an de la iesirea lor din Egipt. Asta s-a Tntamplat dup5 ce atat **Sihon, regele amoritilor**, cat **si Og, regele Basanului** au fost ucisi (Nu. 21).

B. De la Horeb la Cades (1:6-46)

De la Deuteronom 1:6 la 3:28 avem o trecere Tn revista a perioadei scurse Tntre sederea la Muntele Sinai si sosirea Tn campile Moabului. intrucat cea mai mare parte a materialului a fost parcurs deja Tn Numeri, aici ne vom margini doar la schitarca unui rezumat al acestuia: Porunca lui Dumnczeu de a mar.salui spre Tara Promisa \$i dc a o **lua in stapanire** (v. 6-8); numirea judecatorilor pentru cauzele civile (v. 9-18); caiatoria de la Sinai la Cades Barneea (v. 19-21); trimiterea iscoadelor si rascoala ce a urmat (v. 22-46). Cu exceptia lui Iosua si a lui Caleb, nici unui soldat

care a parasit Egiptul nu i s-a permis sa intre in tara (v. 34-38).

C. De la Cades la Hesbon (cap. 2)

2:1-23 Calatoria de la Cade?

Barneea

pana la hotarele Edomului (v. 1-7) s-a desfasurat in conditiile evitarii vreunui conflict cu edomitii. Iar traseul ales In calatoria de la hotarele Edomului pana in Valea Zered (v. 8-15) a avut drept scop evitarea unui conflict cu moabifii. Domnul le poruncise israelitilor sa nu-i hartuiasca pe amoniti, deoarece El daruise acest teritoriu descendentilor lui Lot sa-1 aiba in stapanire (v. 16-19). Dumnezeu dejai izgonise pe anumiti uriasi¹ pe care amonitii li numeau zamzumimi, asa cum facuse El cu fiii lui Esau, distrugandu-i pe horiti, avimi si caftorimi (v. 20-23).

2:24-37 Restul capitolului 2 descrie amanuntit cumplita Infrangere suterita de amoritul Sihon, regele Hesbonului. Versetul 29a indica faptul ca descendentii lui Esau, edomitii, le-au furnizat israelitilor, contra cost, alimente si apa, pe cand a-cestia au ocolit tara Edomului. Dar la Numeri 20:14-22 se sugereaza ca regele Edomului a fost total necooperant. refuzand cu incapatanare sa acorde asistenta israelitilor. O explicatie ar fi ca unii edomiti le-au vandut evreilor alimente si apa, desi acest lucru nu poate fi confirmat. Versetele 10-12 si 20-23 au fost adaugate, probabil, de cineva care a trait dupa Moise, ele constituind parte integranta din Scriptura inspirata divin.

D. Cucerirea Transiordaniei (cap. 3)

3:1-11 Og, regele Basanului, avea

saizeci de cetati, toate fortificate cu ziduri inalte, porti si zavoare, precum si multe cetati fara ziduri (localitati rurale). Domnul Dumnezeu i-a dat si pe dusmanii acestia in mainile poporului Sau. Lui Og i s-a dus vestea pentru statura lui de urias, cu patul sau imens de fier de noua coti lungime si patru coti latime (adica vreo patru metri lungime si doi metri latime). Thompson spune ca „**patul**” acesta a fost locul sau de veci, nu patul obisnuit in care dormea Og:

La moartea sa el a fost Inhumat intr-un sarcofag masiv (textual: *pat*, „loc de odihna”) facut din

bazalt, spunandu-i-se Tnsa „de fier” datorita culorii sale.... Dupa cum citim in textul de fata, sarcofagul sau era expus la Raba Amon (oraşul Aman din zilele noastre, capitala Iordaniei) la data cand a putut sa fie asternut in scris textul carfii Deuteronom.2

3:12-20 Pamantul capturat la est de Iordan a fost distribuit rubenitilor, gaditilor si unei jumatati din tribul lui Manase (v. 12-17). Moise le-a poruncit celor apti de lupta” sa traverseze inarmati raul, pentru a-i ajuta pe fixatii lor sa cucereasca teritoriile de la vest de Iordan, dupa care puteau reveni la mostenirea lor, la sotiile lor, la cei micuti ai lor, la vitele şi la cetStile pe care le cucerisera.

3:21-29 De asemenea Moise i-a poruncit lui Iosua sa nu uite toate izbanzile din trecut si sa se increada in Dumnezeu, fund convins ca El le va da israelitilor biru-inta in continuare (v. 21, 22).

Dar Domnul S-a maniat pe Moise pentru neascultarea sa in legatura cu copiii lui Israel, drept care nu l-a lasat sa treaca Iordanul. Totusi i-a ingaduit sa priveasca Tara Promisa in toate direcfile, din varful muntelui Pisga (v. 23-29).

E. Indemn la ascultare (cap. 4)

In capitolul 4 Moise procedeaza la o repetare a legii, ocupandu-se in mod deo-sebit de existenta unui singur Dumnezeu adevarat si de penalitatile care ar rezulta din orice alunecare in inchinarea la idoli.

4:1-24 Israelitilor li s-a poruncit sa asculte de legile si judecStile Domnului Dumnezeu cand vor fi intrat in Canaan (v. 1). Li s-a atras atentia sa nu adauge la aces-tea si sa nu scada nimic din ele (v. 2). Pedeapsa pe care a adus-o Dumnezeu pentru practicarea idolatriei la Baal Peor a avut, in acest sens, rolul de avertisment permanent (v. 3, 4). (Poate ca acest incident al revarsarii maniei divine ca urmare a idolatriei este mentionat in acest punct datorita faptului ca s-a petrecut cu putin timp In urma si era inca proaspat In mintile lor.) Ascultarea de lege urma sa faca Neamurile sa admire Israelul ca pe o na-tiune mareata (v. 5-8). Israelul avea datoria sa-şi aduca aminte din experience prece-

dente ca ascultarea de Domnui si umblarea pe caile Sale aduce binecuvantare (v. 8). Israelitilor li s-a atras atentie Tndeosebi sa-si aminteasca de darea Celor Zece Porunci la Muntele Sinai (Horeb) (v. 9-13). Cu acea ocazie, ei nu au vazut chipul lui Dumnezeu; cu alte cuvinte, desi au asi-stat la o manifestare a lui Dumnezeu, ei n-au vazut o Tnfatisare firica a Sa care sa poata fi reprodusa de o icoana sau un idol. Li s-a interzis sa-si faca vreun chip de once fel care sa-L reprezinte pe Dumnezeu sau sa se Tnchine soarelui, lunii sau stelelor (v. 14-19). Israelitilor li s-a amintit de izbavirea lor din Egipt, de neascultarea lui Moise si judecata care a urmat, precum si de mania lui Dumnezeu Tmpotriva idola-triei (v. 20-24). **„Numai ia seama asupra ta... ca nu cumva sa uiti” (v. 9); „Ve-gheati cu luare aminte asupra sufletelor voastre... ca nu cumva sa va corupeti” (v. 15, 16); „Vegheati asupra voastra, ca sa nu dati uitarii” (v. 23).** Moise era familiarizat profund cu pornirile firesti ale inimii omenesti. Prin urmare, cu toata se-riozitatea el i-a Tndemnat pe oameni sa fie cu deosebita bagare de seama.

4:25-40 Daca natiunea avea sa se abata in viitor spre inchinarea la idoli, avea sa fie dusa in captivitate (v. 25-28). Dar chiar si Tn acest caz, daca israelitii aveau sa se pocaiasca, Tntorcandu-se la Domnui cu toata inima lor, El avea sa-i restaureze (v. 29-31). Nici o alta natiune nu a mai avut vreodata privilegiile de care s-a bucurat Israelul, Tn special miracolele savarsite in legatura cu izbavirea din Egipt (v. 32-38). Prin urmare ei aveau datoria sa-I fie ascultatori, pentru a se bucura Tn conti-nuare de binecuvantarile revarsate de El peste ei (v. 39, 40). Este o realitate tristS a istoriei poporului evreu sa constatam ca natiunea aceasta a fost supusa procesului curatitor pe care l-a implicat captivitatea lor, datoritS. neascultarii lor si

esecului de a lua Tn serios avertismentul lui Iehova. Avertismentele lui Dumnezeu nu sunt vorbe goale. Nici un om si nici o natiune nu-si pot permite sa)e puna deoparte si sa nu sufere consecintele judecatii Sale si-gure.

4:41-43 Moise a pus deoparte trei cetati

de refugiu Tn partea de rasarit a raului Iordan: Beler. Rarnot Ghilead si Golan (v. 31-43).

4:44-49 Aid incepe al doilea discurs rostit de Moise pe campiile Moabului, pe malul de est al Iordanului. Vei-setul 48 este singurul caz Tn care Muntele Hermon este numit **Muntele Sion**.⁻¹

II. AL DOILEA DISCURS AL LUI MOISE: CURATIA IN TARA (cap. 5-28)

A. Recapitularea legamantului de la Sinai (cap. 5)

5:1-6 Capitolul 5 recapituleaza darea Celor Zece Porunci pe Muntele Sinai (Horeb). In versetul 3 trebuie adaugat cuvantul „numai” dupa „Nu”. Deci „ Nu *numai* cu parintii nostri a facut Domnui legamantul acesta, ci *si* cu noi....” Da, legamantul *a fost* Tncheiat cu **parintii** lor, dar a fost destinat si generatiilor *viitoare* de israeliti.

5:7-21 Cele Zece Porunci:

1. A fost interzisa Tnchinarea la alti dumnezei (v. 7).

2. A fost interzisa confectionarea oricarui chip cioplit precum si Tnchinarea la o asemenea imagine (v. 8-10). Porunca aceasta nu o repeta pe prima, pentru ca e posibil ca oamenii sa se inchine unor fiinte mitice sau soarelui sau lunii, fara s&recurga la idoli. Copiii care il urasc astfel pe Dumnezeu vor suferi aceeasi pedeapsa ca si parintii lor (v. 9).

3. Numele Domnului nu trebuie luat Tn desert (v. 11).

4. Sabatul trebuia pastrat sfant (v. 12-15). Aici se mentioneaza un alt motiv pentru tinerea sabatului decat eel de la Exod 20:8-11 (odihna lui Dumnezeu Tn cadrul Creatiei). Evreii trebuiau sa-si aduca a-

mintea ca au fost sclavi Tn Egipt (v. 15). Aceste doua motive sunt complementare, nu contradictorii.

5. Parintilor trebuia sa li se acorde cinste (v. 16).

6. Se interzicea uciderea (v. 17).

7. Se interzicea adulterul (v. 18).

9. Se interzicea furtul (v. 19).

9. Era interzis sa se dea o marturie mincinoasa împotriva aproapelui (v. 20).

10. Era interzis ca cineva sa poftasca (sa lamenteze) (v. 21).

5:22 J. A. Thompson comenteaza pe marginea acestui verset:

Sintagma *Sa se adauge legea* este neobisnuita, indicand probabil ca aceste porunci constituiau un rezumat atat de complet al cerințelor fundamentale ale legământului, incat nu trebuia sa se mai adauge nici o alta lege. Toate celelalte legi erau doar o interpretare si dezvoltare a acestor principii de baza. Dar expresia ar putea sa se refere si la o ocazie anumita, in care Dumnezeu a tacut cunoscute cu precizie aceste zece legi. E posibil ca si alte legi sa fi fost date cu alte prilejuri, intrucat volumul total de legi cunoscut in Israel si provenind de la Dumnezeu era considerabil de mare.⁴

5:23-33 Cand a fost data legea, oamenii s-au ingrozit de manifestarile Prezentei divine, temandu-se ca vor fi omorati. Si astfel i-au trimis pe Moise sa vorbeasca Domnului si sa-L asigure ca vor face tot ce a spus El. (Desigur nu si-au dat seama de pacatosenia lor si de neputinta de a face voia Lui, cand au facut un jurament atat de pripit.) in consecinta, restul legilor si randuielilor au fost date prin intermediul lui Moise, mijlocitorul. Cele zece cuvinte sau zece **porunci** par sa fi fost rostite verbal intregii natiuni cand s-a aflat la Muntele Sinai (v. 30, 31).

in versetul 28 **Domnul** nu-l elogiaza pentru promisiunea facuta de ei ca vor pazi legea, ci mai degraba pentru expresiile lor de frica, de uimire si mfrigurare (a se compara cu 18:16-18). Dumnezeu stia ca ei nu aveau o inima cu care sa pazeasca poruncile Sale. Ar fi dorit ca ei sa aiba o astfel de inima, pentru ca sa-i poata binecuvanta din belsug (v. 28-33).

6:1-9 Cand israelitii vor fi intrat in Tara Promisa, Dumnezeu voia ca ei sa fie intr-o stare morala corespunzatoare. Pentru ca sa

B. Avertismente împotriva neascultării (cap. 6)

se poata bucura de tarsi, asa cum a randuil El, ei trebuiau sa fie un popor ascultator. Prin urmare, Moise le-a dat instructiuni practice menite sa-i Tnzestreze cu calitatile necesare de a putea trai viata in Canaan (v. 1, 2). Israelitii trebuiau sa dea marturie despre adevarul polrivit caruia Dumnezeu este singular **Dumnezeu** adevarat (v. 3,4). Ei aveau datoria de a-L iubi pe El la modul suprem si de a pazi Cuvantul Sau (v. 5, 6). Poruncile Domnului trebuiau predate cu toata sarguinta copiilor lor, pentru ca prin ele ei sa fie indrumati m orice aspect a! vietii lor.

Multi parinti crestini interpreteaza acest pasaj ca pe un mandat de a-i invata pe copiii lor nu doar crcdinta, ci de a le preda si alte materii asa-zis seculare, acasa, pentru ca acestia sa nu mai trebuiasca sa mearga la scolile lumcsti. unde se preda umanismul.

Pe vremea lui Cristos evreii literalmente legau portiuni din lege de maini si le sus-pendau intre ochii lor (v. 8). Dar negresit Domnul dorea mai degraba ca actiunile lor **(mana)** si dorintelc lor **(ochii)** sa se afle sub stapanirea legii.

Versetele 4-9 poarta denumirea de „\$ema" (in ebraica: „a auzi", „a asculta") si erau recitate zilnic sub forma de crez de catre evrei evlaviosi, impreuna cu Deut. 11:33-31 si Numeri'15:37-41.

Este semnificativ termenul folosit in ebraica pentru „singurul" (sau „unul singur" in engleza, n.tr.) din versetul 4, cand este privit in lumina revelatiei mai depline a Noului Testament. Asta pentru ca el reprezinta nu o unitate absoluta, ci o unitate compusa, fiind astfei in deplinS con-cordanta cu ambele nume ale lui Dumnezeu din acest verset. Iehova (Domnul) subliniaza uni-tatea, singularitatea Sa. Elohim (Dumnezeu) subliniaza Cele trei persoane ale Sale. Aceleasi misterioase aluzii la unitatea trinitatii se rega-sesc in chiar primul verset din Biblie, unde „Elohim" este urmat de un verb la singular (a creat), pentru ca in Geneza 1:26 adjectivul po-sesiv la persoana intai plural *Nostru* ?i expri-marea subiectului pentru persoana intai plural („sa facem") sa fie urmate de substantivele la singular „dupa

chipul Nostru si *asemanarea* Noastra. (*Daily Notes of the Scripture Union*)

6:10-15 Cand israelitii vor fi intrat in tara si vor fi inceput sa se bucure de marea ei prosperitate, Ti [va fi](#) pandit pericolul sa-. L uita pe Cel care le-a dat legea sau sa se duca dupa alti dumnezei. Ascultarea fata de lege nu era atat o chestiune de *a castiga bunavointa* lui Iehova, cat de a-si *manifesta dragostea* fata de El. Dragostea in acceptiunea ei biblica nu este un sentimentalism aprins al simturilor, ci un model calculat de conformare la voia lui Dumnezeu asa cum ne-a fost descoperita aceasta. Dragostea nu este o optiune, un element facultativ, ci o necesitate intrinseca, de care depinde bunastarea noastra, integritatea fiintei noastre. Gelozia lui Dumnezeu (ravna pentru slava Sa) i-ar fi distrus pe oameni, daca acestia ar fi calcat legamantul. Sau prin intermediul neascultarii.

6:16 Domnul Isus a citat acest verset in Matei 4:7 si Luca 4:12 ca raspuns la su-gestia facuta de ispititor ca Domnul sa Se arunce de pe streasina templului. La **Masa** poporul a dus lipsa de apa de baut si pentru asta a pus la indoiala ca Iehova ar fi alaturideei (Ex. 17). A te fndoi de purtarea de grija a lui Dumnezeu si de bunatatea Sa insemna a-L **ispiti**.

6:17-25 Ascultarea ar fi urmat sa le aduca israelitilor biruinta asupra vrajmasilor lor (v. 17-19). Generatiilor viitoare trebuia sa li se aduca la cunostinta cum i-a izbavit Dumnezeu pe israeliti din Egipt, cum le-a dat legea, spre binele si binecu-vantarea lor (v. 20-25). Comparati versetul 25 cu Romani 3:21, 22. Legea spune: **„daca vom implini cu scumpatate”**; in schimb, harul spune: „catre toti si peste toti cei care *cred*.” Astazi credinciosii sunt imbracati cu neprihanirea pe care se baza legea, neprihanirea lui Dumnezeu (2 Cor. 5:21) si asta pe temeiul credintei, nu al faptelor (Ro. 4:5).

purtarea fata de popoarele idolatre din jur (cap. 7)

7:1-5 Israelitii au fost avertizati cu strasnicie sa nu se amestece cu natiunile pagane si idolatre care locuiau pe vremea aceea in Canaan. Pentru a pedepsi aceste sapte natiuni - hititii, ghirgasitii, amoritii,

C. Instructiuni privitoare la

canaanitii, perizitii, hevitii si iebusitii -pentru pacatul lor nespuse de mare si pentru a pazi Israelul de contaminare, Dumnezeu a decretat ca aceste Neamuri sa fie cu desavarsire exterminate si sa fie distruse orice urma a idolatriei lor. Poate ca versetul 3 anticipeaza esecul de care aveau sa dea dovada evreii in a pune in practica instructiunile din versetul 2, asta pe considerentul ca daca i-ar fi distrus pe toti locuitorii acedia ai tarii, evident nu s-ar mai fi pus problema sa fie ispititi sa se incuscreasca cu ei.

7:6-11 Dumnezeu alesese Israelul ca sa fie un popor separat, izolat de celelalte popoare, atasat de Dumnezeu, apartinand in exclusivitate Lui. El a dorit ca israelitii sa nu fie ca celelalte natiuni. El nu i-a ales pe israeliti pentru superioritatea lor nume-rica (caci erau cei mai redusj la numar din-tre toate popoarele). El i-a ales pur si simplu pentru ca i-a iubit si a dorit ca ei sa-L asculte in toate lucrurile. **O mie de gene-ratii** inseamna pe veci. Domnul ura natiunile din Canaan din pricina faptelor rele pe care le savarseau acestea. El a iubit natiunea Israel nu pentru vreo bunatate a lor, ci pur si simplu pentru ca i-a iubit pe israeliti si a dorit sa-si respecte juramantul pe care l-a rostit stramosilor lor. Cine ar putea intelege, cine ar fi in stare sa patrunda harul unui Dumnezeu suveran in chestiunea alegerii!

7:12-26 Daca membrii poporului lui Dumnezeu aveau sa-I fie credinciosi in tara in care intrau, El! avea sa-I binecuvanteze cu multi copii, cu recolte imbelsugate, cu turme intinse, cu sanatate si cu biruinta asupra vrajmasilor lor (v. 12-16). Daca ar fi fost vreodata tentati sa se teama de du^manii lor, nu trebuiau decat sa-si aduca aminte de bratul puternic cu care i-a izbavit in chip minunat Dumnezeu in trecut, in special cum i-a scos cu mana tare si brat intins din Egipt (v. 17-19). Exact asa cum a facut in trecut, El va face din nou, trimitand viespi ca sa-i distruga pe inamicii lor (v.

12-16). „Viespi” ar putea fi luat in sens literal, sau la figurat, reprezentand o armata cuceritoare (v. 20-24). (Zonele ne-populate devin terenuri prielnice inmultirii animalelor salbatice, pe cand zonele

1SS

**Deuteron
om**

urbane împiedică răspândirea lor.) Un alt motiv pentru care nu li s-a promis israelitilor o victorie imediată asupra dusmanilor lor îl găsim în Judecători 2:21-23: Dumnezeu avea să se folosească de păgânii rămași pentru a pune la probă Israelul, pentru a-l testa. Toți idolii trebuiau distrusi cu desăvârșire, ca nu cumva să devină o ispita pentru Israel (v. 25, 26). Cea mai gravă amenințare la adresa Israelului n-o constituiau locuitorii Canaanului, ci idolii acestora și abominabila imoralitate care însoțea închinarea la acești idoli. Și astfel băștile pentru care trebuiau să se pregătească mai abitir nu erau cele fizice, ci cele spirituale.

D. Învățămintele din trecut (8:1-11:7)

Referitor la capitolele 8 și 9, J. A. Thompson scoate la lumină în evidență următoarele:

În continuare, se face trimitere la două învățăminte importante din trecut. Mai întâi, experiența purtării grija a lui Dumnezeu față de ei în perioada pelerinărilor prin pustiu, când israelitii au fost neajutorati, i-a învățat lecția smereniei prin intermediul disciplinei providențiale. Amintirea acelei experiențe avea darul de a-i păzi de mandria în care ar fi putut cădea, copleșiți de propriile lor realizări în climatul de securitate și prosperitate asigurat de țara în care vor fi intrat (8:1-20). În al doilea rând, orice succes pe care l-ar fi putut reperta în viitoarea campanie de cuceriri militare nu trebuia cunoscut drept un semn al aprobării divine pentru propria lor neprihănire (9:1-6). În realitate, atât în incidentul cu vitelul de aur (9:7-21), cât și într-o sumedenie de alte incidente (9:22-29), Israelul s-a dovedit a fi o națiune necredincioasă și răzvrătită.⁵

8:1-5 Din nou Moise i-a îndemnat pe israeliti să asculte de Dumnezeu, apelând, ca motivatie, la grija plină de iubire pe care le-o purta El. Domnul îngăduie să intervină în viața lor încercări cu scopul de a-i smeri, de a-i dovedi și de a le pune la încercare ascultarea. În paralel

cu acestea El i-a și hrănit înșă cu mâinile din cer, asigurându-le îmbrăcămintea de trebuință, care nu

s-a uzat si Tncaltamintea necesara sa nu li se umtle picioarele in cei patruzeci de ani de peregrin&ri prin pustiu.

pricina juraman-

Dumnezeu stia ce era in inima oame-nilor. El nu de aceea a pus la incercare Israelul in pustiu (v. 2), ca sa afle vreun lucru pe care nu 1-ar fi stiut, ci le-a dat israelitilor prilejul de a recunoaste natura lor rebela, pentru ca sa poatS aprecia mai profund indurarea si harul S^u. Totodata peregrinările prin pustiu au avut rolul de a-i inv&ta lectia de a se teme de Domnul.

8:6-20 Moise si-a pledat cazul nu doar de pe fundamentul a ceea ce infaptuise Dumnezeu, ci si de pe temeiul a ceea ce urma s& faca El (v. 6, 7). Bindecuvantarile pe care le oferea aceasta **(:ara buna** a Canaanului sunt descrise amanuntit (v. 7-9). Prosperitatea i-ar putea conduce la uitare iar uitarea la neascultare. De aceea ei trebuiau sa vegheze pentru a nu cadea vic-time acestor primejdii (v. 10-20). Credinciosiei lui Dumnezeu trebuia sa i se raspunda printr-o credincio? ie corespunza-toare din partea Israelului. Dumnezeu i?i respecta legamSntul incheiat de El cu patri-arhii (v. 18); la randul lor, israelitii aveau datoria de a-?i respecta cuvantul dat fata de Dumnezeu (Ex. 19:8). Daca ei ar fi uitat maretele acte de izbavire s5var?ite de Dumnezeu Tn folosul lor, punand bogatia si belsugul lor pe seama propriilor lor puteri, atunci Iehova avea sa-i nimiceasca, cum a nimicit natiunile pagane din Canaan.

9:1-3 Capitolul 9 Tncepe cu o descriere a natiunilor pe care le va infrunta Israelul in curand pe campul de batalie. Israel nu avea voie sa se teama, cum procedase cu patruzeci de ani in urma, deoarece Dumnezeu va lupta pentru ei. „El ii va dis-truge... ?i tu ii vei izgoni si-i vei distruge repede." Observati complementaritatea lucrarii divine conjugata cu actiunea omu-lui. Ambele sunt esentiale pentru asigu-rarea victoriei asupra Tarii Promise.

9:4-7 Dupa ce... Dumnezeu ii va fi invins pe locuitorii tarii, israelitii nu vor avea voie sa se laude. Ei sunt avertizati de trei ori sa nu atribuie izbanzile neprihanirii lor proprii (v. 4-6). Dumnezeu le va da pam^ntul, datorita rautatii actualilor locuitori ai sai (v. 4). din

tului pe care 1-a facut lui

Avraam, Isaac si

Iacob (v. 5), si nu pentru vreun merit al lor insisi. In adevar, in aceasta privinta ei erau un popor TncSpStSnat (tare la cerbice) (v. 6), provocator si razvratit (v. 7).

9:8-23 Moise citeaza ca exemplu purtarea lor la Muntele Horeb (adica Sinai) (v. 8-21). Versetele 22 si 23 mentioneaza alte locuri in care israelitii au pacatuit: Tabera (Nu. 11:3); Masa (Ex. 17:7); Chibrot-Hataava (Nu. 11:34); Cades-Barneea (Num. 13:31-33). Observati ck de iremediabila a fost distrugerea vitelului deaur(v. 21).

9:24-29 La Muntele Sinai doar mij-locirea lui Moise a salvat poporul de mania lui Iehova. El nu si-a intemeiat pledoaria pe neprihSnirea poporului (o demonstrate in plus c5 israelitii erau lipsiti de orice neprihanire), ci pe argumentul *posesiunii*: „**Poporul Tau si mostenirea Ta**” (v. 26); pe *promistune*: „**Adu-Ji aminte de sluji-torii Tai, Avraam, Isaac si Iacob**” (v. 27); pe *putere*: (Tn cazul nimicirii israelitilor, egiptenii ar fi putut ridiculiza puterea lui Dumnezeu): „**ca nu cumva tara din care ne-ai scos sa zica: «Pentru ca Domnul nu era In stare»**” (v. 28).

In versetul 1 din capitolul 10 naratiunea reia evenimentele de la Muntele Sinai, urmand logic versetului 29 din capitolul 9. Biblia nu reda Tntotdeauna evenimentele in ordine cronologica\ datorita faptului ca intervine o alta ordine, spirituala sau mo-rala, care este mai importanta decat simpla mlSntuire cronologica” a desfasurarilor. Caz in spetS: ar fi mai logic ca un nou capi-tol⁶ sa inceapa dupa versetul 11, deoarece primele 11 versete se ocupa de evenimentele de la Muntele Sinai (adica de tema demarata la 10:8), pe cand versetele 12 si urm&toarele sunt un Tndemn la ascultare, bazat pe harul si indurarea liii Dumnezeu.

10:1-5 Paragraful acesta consemneaza” a doua dare a legii si depunerea celor dou3 table in

chivot. Versetul 3 nu Tnseamna c& Moise personal a facut chivotul, ci doar cS a dat dispozitie s& se faca. Se spune despre cineva cS a facut cutare si cutare lucru, ca”nd de fapt a dispus efectuarea acelei ac-|iuni prin intermediul altcuiva.

10:6-9 Versetele 6 si 7 par sa semnaleze

interventia unei schimbari bruste in acest punct. In fapt avem de a face cu doua" paranteze, ce consemneaza evenimentele petrecute la o data ulterioara\ dup5 cum indic5 traducerea NKJV. Dar cititorul este adus pan5 in momentul mor^ii lui **Aaron**. (NKJV reda versetele 6-9 intre paranteze, facilitand intelegerea fragmentului.)

Mosera era probabil districtul in care era situat Muntele Hor, intruc5t acesta este muntele pe care s-a aflat Aaron cand a murit (Nu. 20:25-28). In prezent nu se mai cunoaste locul exact unde s-a aflat Mosera. Poate ca pomenirea mortii lui Aaron 1-a f5cut pe Moise sa se gandeasca" la preotie, drept care a revenit la alegerea lui Levi ca trib insarcinat cu slujba preoteasca (v. 8, 9). Func5ia tripla a preotiei este redata in versetul 8: (1) sa poarte chivotul legaman-tului; (2) sa stea inaintea Domnului pentru a-l sluji; si (3) sa binecuv^nteze in numele Lui. Era important ca aceasta generatie de israeliti ce se pregatea s5 intre in Canaan sa" fie instruita cu privire la institutia preotiei.

10:10,11 Din nou Moise le-a amintit de a doua sedere a sa pe Sinai, cand timp de patruzeci de zile si patruzeci de nopti a mijlocit pentru ei. Dumnezeu a auzit, a oprit judecata si le-a spus sa se duc5 5i sa iain stapanire tara.

10:12-22 Ceea ce dorea Iehova de la poporul Sau este rezumat in cuvintele: „**sa se teama... sa umble... sa iubeasca— sa slujeasca... sa pazeasca**" (v. 12, 13). Toate poruncile lui Dumnezeu fusesera" concepute spre binele lor (v. 13b). Moise i-a incurajat sa asculte de Dumnezeu din pricina maretiei Sale (v. 14), a faptului ca in suveranitatea Lui 1-a ales pe Israel ca popor special al Sau (v. 15), datorit5 nepri-h5nirii si drept5tii Sale (v. 17-20) si datorita bunavoiniei 5i indurarilor manifestate de El fata de Israel in trecut (v. 21,22). O inima circumcisa (v. 16) este o inima ascultatoare.

11:1-7 Din nou Moise face o trecere in revizuire a istoriei

Israelului pentru a trage invataminte spirituale din aceasta istorie. In versetul 2, Moise se adreseaza supravietuitorilor generatiei mai vechi, facand distinctie intre acestia si generatia celor nascuti in desert. Soldatii care aveau peste

douazeci de ani in momentul iesirii din Egipt au fost exclusi din randul celor-care au putut intra in Canaan (2:14; Ios. 5:6). Dumnezeu *și* izbavit poporul, israelitii, din Egipt, conducandu-i prin pustiu, dar n-a tolerat rascoala lui Datan și Abiram. Or, judecata adusa de Dumnezeu peste egiptenii idolatri și viguroasa judecata Tndreptata Tmpotriva rebelilor din propriul Sau popor trebuie sa le fie de invatatura israelitiilor, ca sa priceapa cat de mare este nechibzuinta de a ajunge sa sufere de-zaprobarea Lui.

lucrari nevrednice; Cuvantul Tntre ochii no?tri reprezinta controlul

E. Rasplati pentru ascultare (11:8-32)

11:8-17 Tot atat de adevarat este si corolarul acestui principiu, Tn sensul ca modalitatea prin care ei puteau trai zile multe Tn tara (v. 9) era aceea de a pazi toate poruncile (v. 8). Tara care urma sa-i delecteze, daca vor asculta, este descrisa Tn versetele 10-12. Sintagma: „le **udai cu piciorul**” este probabil o referire la folosirea vreunui dispozitiv de pompare a apei sau poate ca se refera la deschiderea cu piciorul a zagazurilor. **Egiptul** era o tara arida, a carei rodnicie era asigurata Tnsa prin intermediul irigatiei. In schimb, pesle Tara Promisa Dumnezeu și-a revarsat din belsug binecuvantarea Sa Tn natura (v. 11, 12). Cantitati abundente de ploaie si recolte Tmbelsugate erau rezervate ca ras-plata pentru ascultare (v. 13-15), Tn schimb a-L uita pe Dumnezeu sau a cadea Tn ido-latrie ar atrage dupa sine seceta și ariditate. **11:18-21** Cuvantul lui Dumnezeu tre-buia sa fie un subiect de convei'satie. in familie. El trebuia iubit și trait Tn practica. Rasplata pentru practicarea Cuvantului urma sa fie inmultirea zilelor lor Tn tara si, de asemenea, ca zilele cerului de deasupra pamantului (v. 21).

„Evreii din vremea de pe urma” au interpreta versetul 18b Tn sens literal, drept care purtau saculete mici cu portiuni din Scriptura pe fruntile lor și le așezau pe usorii usii, (cum Tnca mai fac unii). Dar versetul 19a sugereaza ade-varul avut Tn vedere: Cuvantul pe mana Tnseam-na. o pereche de m&ini care nu se vor preta la lucru de mantuiala sau la

lui Dumnezeu asupra vederii noastre
 - spre ce privim și după ce jinduire;
 Cuvântul pe ușorii ușii înseamnă că
 viața de familie să se afle permanent
 sub constrângerea responsabilității
 pe care o avem față de Dumnezeu, în
 special pentru orice suflete tinere ce
 ni le-a încredințat El pentru a le
 îngriji. (*Daily Notes of the Scripture
 Union*).

11:22-25 Cei care vor umbla pe
 cărările Domnului Ti vor izgoni pe
 canaanitii pagani și vor lua Tn
 stăpânire pământul calcat de
 picioarele lor. Regula după care
 urma să se facă luarea Tn stăpânire
 a pământului este expusă Tn
 versetul 24. Tot pământul era al lor,
 Tn virtutea promisiunii, dar era de
 datorie lor să intre Tn această țară
 și să o însușească, după cum și
 noi trebuie să ne însușim
 făgăduințele lui Dumnezeu.
 Hotărârile prezentate Tn versetul 24
 nu au fost realizate niciodată pe
 plan istoric de Israel. E drept că
 regatul lui Solomon se întindea de
 la râul (Eufrat) până la granița cu
 Egiptul (1 Regi 4:21), dar israelitii
 nu au posedat Tn realitate întreg
 teritoriul acesta. Mai degrabă aici
 au fost incluse state care *it dddeau
 bir* lui Solomon, pastrându-și Tn
 schimb forma proprie de guvernare
 internă. Versetul 24, alături de
 multe altele, Tsi va găsi împlinirea
 Tn timpul Domniei de o mie de ani a
 Domnului Isus Cristos.

11:26-32 Prin urmare Israel avea
 de ales: binecuvântare sau blestem.
 Binecuvântare, Tn cazul ascultării,
 și blestem Tn urma neascultării. Doi
 munți din Canaan au reprezentat
 acest adevăr: Muntele Gherizim
 simboliza binecuvântarea iar
 Muntele Ebal blestemul. Acești doi
 munți, situați Tn apropiere de
 Sihem, flancau o mică vale.
 Jumați din triburi trebuia să stea
 pe Muntele Gherizim, Tn timp ce
 preoții rosteau binecuvântările ce
 însotesc ascultarea. Celelalte șase
 triburi trebuiau să stea pe Muntele
 Ebal, în timp ce preoții recitau
 blestemele ce decurg din
 neascultare. În fiecare caz oamenii
 trebuiau să spună: „Amin!” A se
 consulta Deuteronom 27:11 -26
 pentru detaliile privitoare la
 semnificația acestor doi munți.

Stejarii More sunt, probabil, cei
 men-

tionati In Geneza 35:1-4. Acolo, cu cateva secole mai inainte, Iacob isi curatise casa de idolatrie. Poate ca aceasta referinta a avut nu doar rolul de indicator geografic, ci si spiritual.

F. Legi privitoare la inchinare (cap. 12)

12:1-3 Cand vor fi intrat In tara, mem-brii poponjlui lui Dumnezeu aveau datoria sa distruga toti idolii si lacasurile de cult ale acestor idoli, toate locurile unde se practicase aceasta forma de falsa Inchinare. Chipurile de lemn (ebr. *asenm*) erau reprezentari ale unei zeitati de sex feminin. **Stalpii** II simbolizau pe Baal, zeitatea de sex masculin.

12:4-14 Dumnezeu va pune deoparte un loc pentru **inchinare**, unde se vor aduce **jertfe** si **ofrande**. Este chiar locul In care a fost montat prima oara cortul intalnirii (Silo - Ios. 18:1), precum si locul unde, mai tarziu, avea sa fie Inaltat templul (Ierusalim). Locul de inchinaciune nu putea fi orice loc, ci doar acela pe care 1-a ales si aprobat Dumnezeu. Centrul de Inchinaciune al crestinului este o Persoana, Domnul Isus Cristos, manifestarea vizibila a Dumnezeirii invizibile.... Dumnezeu tre-cuse cu vedere In pustiu anumite nereguli, care nu aveau insa voie sa se repete In tara Canaanului (v. 8, 9).

12:15-28 In Levitic 17:3, 4 Dumnezeu poruncise ca oh de cate ori se sacrifica un animal de jertfa cum ar fi un bou, o oaie sau o capra, animalul trebuia adus la cortul intalnirii. Acum insa, odata cu intrarea In Canaan, se impunea o schimbare a legii. Din acest punct evreii puteau Injunghia si manca animale de casa aduse de obicei ca jertfe, dupa cum puteau manca si gazela si **caprioara** (animale curate nedestinate jertfelor). Permisuniunea aceasta a fost data pentru cei ce erau necurati din punct de vedere ceremonial, precum si celor care erau curati. Dar li s-a atras atentia de repetate ori sa nu manance

sange, deoarece sangele constituie viata trupului iar viata li apartine lui Dumnezeu.

12:29-32 Israelitii au fost preveniti cu toata strasnica nici macar sa nu cerceteze practicile idolatre ale paganilor, ca nu cumva sa fie ispititi sa introduca aceste

practici abominabil de rele. În cadrul închinării lor rezervate doar Dumnezeului adevărat. Versetul 31 se referă la practicile abominabile ce însoteau Închinarea la Moloc și Chemos. În NT, Pavel ne spune că forța motrice, motivată de st3 la baza idolatriei este de natură demonică (1 Cor. 10:20). Ne mai mirăm atunci de cruzimea și degradarea neșpus de mari implicate în idolatrie, când aflăm adevărata ei natură! Faptul că inima omenească gravitează spre acest fel de întuneric, cu mult mai mare ușurință decât caută lumina adevăratului Dumnezeu, este demonstrat și ilustrat chiar de națiunea careia li sunt adresate cuvintele cartii Deuteronom. A nu se uita că însuși Solomon, al treilea rege al Israelului, a zidit un altar în cinstea lui Chemos și Moloc chiar în Ierusalim, cetatea în care Domnul își statornicise Numele (1 Regi 11:7).

trebuia să i se aplice același tratament care se aplica cetăților canaanite: distrugerea cu desăvârșire a acesteia. Dumnezeu nu este par-tinitor; El se poartă cu asprime față de orice păcat, chiar față de eel ivit în sânul

G. Pedepsa pentru profetii falși și pentru idolatri (cap. 13)

Persoanele individuale sau grupurile care ar ispiți oamenii lui Dumnezeu să practice idolatria trebuiau omorâți cu pietre, *i~la* că era vorba de un profet (v. 1-5), fie de o rudă apropiată (v. 6-11), fie de o comunitate de oameni (v. 12-18). Li s-a interzis să urmeze un profet care încuraja poporul să comită idolatrie, chiar dacă vreun miracol prezis de acesta s-ar fi împlinit. O atare persoană era un profet fals și trebuia dat la moarte. Chiar dacă o rudă apropiată își ademenea familia să practice idolatria, și aceasta rudă trebuia ucisă.

Oamenii corupți din versetul 13 erau „oameni de nimic” sau „fii ai netrebniceii” (ebr. *beliyaa 'al*). Orice bandă de atari îndivizi, care îi duceau pe oamenii cetății în ratacire, îndepărtându-i de Dumnezeu și convingându-i să practice închinarea la idoli, trebuiau uciși, împreună cu locuitorii acelei cetăți iar cetatea trebuia arsă.

Unei cetăți Israelite idolatre

poporului pe care și 1-a ales. Dar exista totuși o diferență. Motivatia este alta. În cazul unei cetăți Israelite judecarea ei s-ar face din considerente de discipline parintească, scopul urmărit fiind însuși îndreptarea națiunii.

anulată, în cazul consumării celor două elemente în comun. Din această restricție s-a dezvoltat complexul set de

H. Alimente curate și necurate (14:1-21)

14:1, 2 Aceste două versete interzic practica idolatrii, a mutilării corpului în cursul practicii de jelire, de doliu pentru cei morți. Evreii aveau mult mai mare considerate pentru trupul omenesc, creat de Dumnezeu, decât Neamurile.

14:3-21a Paragraful acesta repetă chestiunea alimentelor curate și necurate, fie că e vorba de animale (v. 4-8), de pesti (v. 9, 10), de insecte zburătoare (v. 19), sau de pasări (v. 11-18, 20). (Referirilor la excepțiile de la preceptele enunțate de versetul 19, vezi Lev. 11:21, 22.) O listă simetrică este dată în Levitic 11. Cele două liste nu sunt identice, ele deosebindu-se în unele detalii. De fapt nici nu s-a intenționat ca ele să fie identice. Unele animale erau necurate din motive ce țin de igiena, pe când altele erau necurate datorită faptului că erau implicate în ritualuri idolatre sau erau venerate de păgâni.

Principiul enunțat în NT cu privire la alimente se află în Marcu 7:15, Romani 14:14 și 1 Timotei 4:3b-5. Neamurilor li se îngăduia să mănânce carnea unui animal care a murit de la sine, pe când israelitilor li era interzis acest lucru (v. 21 a), deoarece a face așa ar însemna să încalce porunca de la Deuteronom 12:23 (nu s-a scurs sângele din animalul respectiv).

14:21b Israelitii nu aveau voie să fiarbă iedul în același vas în care se află laptele mamei sale (v. 21b). (Interdicția se referă, după cum se pare, la un ritual practicat de canaaniti. Este o interdicție ce apare de trei ori în cuprinsul Pentateuhului.) Din considerente de ordin practic, această interdicție avea darul de a-i feri pe oameni de intoxicația ce rezulta în mod frecvent atunci din alterarea produselor lactate: În plus, s-a constatat că valoarea calciului este

reguli rabinice care prevedea folosirea unor vase separate pentru carne și a altor vase pentru produse lactate.

15:1-3 La fiecare șapte ani toate date-riile din rândul copiilor lui Israel trebuiau

I. Zeciuiala (14:22-29)

14:22-27 Versetele 22-29 se ocupa de tema zeciuiei. Unii comentatori cred că această secțiune nu se referă la prima zeciuială (Lev. 27:30-33), care i se dădă, în exclusivitate, lui Dumnezeu și nu avea voie să fie consumată de israeliți. În realitate ar putea fi vorba despre o zeciuială secundară, numită zeciuială de sărbătoare, o parte a acesteia putând fi consumată de ofertant. În general, aceste zeciuiei secundare trebuiau aduse la locul stabilit de Dumnezeu ca centru al închinării. Dar dacă ofertantul locuia atât de departe de locul în care a ales Dumnezeu să-și pună numele, încât nu putea să aducă zeciuiala să în acel loc, el putea preschimba darul în bani, ducând banii la sanctuarul lui Dumnezeu și cumpărând alimente și băutura de care să se bucure înaintea Domnului. Observați în versetul 26 faptul că Biblia nu prescrie abstinența totală. Dar Biblia negreșit proclamă folosirea cu măsură a acestor lucruri. Săptămânirea de sine și, desigur, condamnă orice înrobire, orice dependentă de folosirea sau consumarea oricărui lucru și în mod sigur prevede abstinența față de orice lucru care ar putea constitui o pricină de poticnire pentru un alt suflet. Deosebirea dintre vin și băuturile tari constă în faptul că vinul se face din struguri, pe când băuturile spirtoase provin din cereale, fructe sau miere. Timp de doi ani ofertantului i se cerea să se suie, fie cu zeciuiala propriu-zisă, fie cu echivalentul ei în bani.

14:28, 29 În anul al treilea el se putea folosi de zeciuiala respectivă pentru a-1 hrăni pe levit, pe străin, pe cei orfani de tată și pe văduve. Din nou vedem că săracii și nevoiașii ocupa un loc important pe lista de priorități a Domnului. „Cine are milă de sărac împrumută pe Doamnel și El îi va răsplăti binefăcerea” (Pro. 19:17).

J. Tratatamentul aplicat datornicilor și sclavilor (cap. 15)

anulate. Anul al șaptelea coincidea, proba-bil, cu anul sabatic. Evreilor nu li se cerea să anuleze datoriile strainilor față de ei; legea aceasta se aplica doar la datoriile contractate între evrei, după cum arată și Matthew Henry:

Tot la șapte ani intervenea acest an al eliberării, în care pământul se odihnea de pe urma aratului iar servitorii erau scutiți de corvoadele lor. De asemenea, printre alte manifestări ale harului Ți Tndurării, era anul în care cei ce luaseră bani cu împrumut, pe care nu i-au mai putut achita, erau acum absolviți de obligativitatea restituirii. Și chiar dacă ulterior erau în stare să-i achite, din motive de conștiință, legea nu-i permitea creditorului să încerce să recupereze banii datorafi.⁷

În Biblie, **șapte** este numărul plinătății, completetii sau împlinirii. La Împlinirea vremii, Dumnezeu și-a trimis Fiul [în lume] și prin El a vestit iertarea de păcate - „anul eliberării” nu numai pentru evrei (v. 3), ci și pentru întreaga omenire.

15:4-6 Aparent exista un conflict între versetul 4 și 11. Versetul 4 sugerează că va exista un timp când nu vor mai fi săraci în țară, pe când versetul 11 spune că întotdeauna vor fi săraci. Comentariile lui Bullinger ne vor fi de folos în acest punct. După el, sensul versetului 4 ar fi: „să nu mai fie săraci între voi.”⁸ Cu alte cuvinte, este o poruncă conform căreia ei ar trebui să-și dezlege pe frați de datoriile acestora odată la șapte ani, *astfel* *meat* să nu mai fie mereu oameni înglodati în datorii. Creditorul nu suferea, pentru că Dumnezeu îl binecuvânta din plin pentru acțiunea sa de dezlegare. Ideea subliniată de versetul 11 este că întotdeauna vor fi săraci, în parte că o pedeapsă și în același timp pentru că acest lucru să fie de învârtura pentru ceilalți, ca să se deprindă și practice milostenia.

15:7-11 Faptul că toate datoriile trebuiau radiate în anul al șaptelea nu putea constitui motiv ca o persoană să refuze să-i împrumute unui israelit bani, pe considerentul că se apropia anul dezlegării. Tocmai refuzul acesta constituie

temelia gândului rău din versetul 9. În legătura cu aceasta, este bine-cunoscuta faimă binemerită pe care și-au

'dobandit-o evreii pentru faptul ca de-a lun-gul istoriei au avut grija de ai lor. Pavel spune acelasi lucru la 2 Corinteni 9:7 pe care I-a spus si Moise in versetul 10: „J?e cine da cu bucurie il iubeste Dumnezeu". Versetul acesta este nu numai o porunca, ci si o promisiune, deoarece Dumnezeu nu Se lasa dator nimanui. „Sufletul binetacator va fi saturat si eel ce udS pe altii va fi udat si el" (Pro. 11:25). ^

15:12-15 In acest al saptelea an trebuia sa fie eliberat un rob evreu (v. 12-18). Dar el nu putea fi trimis cu mana goala, ci trebuia sa se i asigure din belsug cele nece-sare traiului. Dumnezeu a purtat de grija din belsug poporului Sau cand i-a scos pe israeliti din robia lor in Egipt (Ex. 12:35, 36), motiv pentru care sclav eliberat nu putea merge cu mana goala. Domnul doreste ca toti copiii Lui sa-I urmeze pilda sau, parafrazand regula de aur: „Fa-i fratelui tau cum ti-a facut Domnul tie."

15:16-18 Pe de alia parte, un sclav putea refuza sa fie eliberat, preferand sa ramana in perpetuitate un scfav, din dragoste pentru stap&nul sau, fapt indicat prin strapungerea de catre stapan a urechii robului de usa, cu o sula. Un rob valora de doua ori mai mult decat un argat.

15:19-23 Incepand de la versetul 19 si pana la 16:17, ne sunt prezentate regulile ce guvemau anumite functii de indeplinit in locul pe care Iehova 1-a ales ca acolo sa-și aseze numele:

1. Punerea deoparte a intailor-niiscuti dintre animale (15:19-23).
2. Pastelesii sarbatorea azimilor (16:1-8).
3. Sarbatoarea saptamanilor sau Rusaliile (16:9-12).
4. Sarbatoarea corturilor (16:13-17).

intaii-nascuti dintre animale curate trebuiau daruiti Domnului, oamenilor per-mit^ndu-li-se sa manance o parte din aces-te jertfe, dar tara sange. Animalele de jertfa trebuiau sa fie fara pata sau vreun alt cusur - numai ce era mai de calitate putea fi adus in dar lui Dumnezeu.

K. Trei sarbatori desemnate (cap. 16)

16:1-8 Capitolul 16 recapituleaza cele trei sarbatori la care barbatilor din Israel li

se cerea sa participe o data pe an in locul central Tn care se afla sanctuarul. Cat priveste scopul acestei reguli* Moody scrie urmatoarele:

Sarbatorile sfinte au fost (Tn general) ran-duite pentru urmatoarele scopuri si utilizari:

1.Ca sS. deosebeasca poporul lui Dumnezeu de alte natii.

2.Ca sa piastreze vie amintirea binefacierilor primite deja.

3.Ca sa constituie un timp, un simbol al binefacierilor ce Tnca urmau sa le fie conferite de catre Cristos.

4.Ca sa-i uneasca pe membrii poporului lui Dumnezeu Tntr-o sfanta tncinare.

5. Ca sa conserve puritatea prescrisa de Dumnezeu Tn cadrul tncinarii sfinte.⁹

Pastele si sarbatoarea azimilor erau strans inrudite Tntre ele. Pastele este deserts in versetele 1, 2, 5-7. Saibatoarea azimilor in versetele 3, 4 si 8. Aceste sSrbatori aveau menirea de a le aminti copiilor lui Dumnezeu despre lucrarea de ras-cumparare savarsita de El in folosul lor. Cina Domnului este pentru credinciosul Noului Testament o sarbatoare saptamanala de aducere aminte, un memorial refe-ritor la Cristos Pastele nostru care S-a jert-fit pentru noi. Sarbatoarea azimilor infa-tiseaza genul de viata pe care trebuie s-o traiasca cei rascumparati: plini de lauda „dupa binecuvantarea Domnului Dumnezeuului vostru" (v. 17) si eliberati de ma-litie si de rautate (1 Cor. 5:8)..

Detaliile furnizate aici in legatura cu Pastele difera in mai multe privinte de detaliile date la Exod 12 si 13. De pilda, in fiecare din aceste pasaje sunt prevederi diferite cu privire la ceea ce putea fi ad us ca jertfa si unde se putea face acest lucru.

16:9-12

Sarbatoarea saptamanilor (Rusalii) incepea cu roadele dintai din mtreaga recolta, fiind un simboi a! daruirii Duhului Sfant. Nu trebuie confundata cu sarbatoarea roadelor dintai (din orz), care se tinea in a doua zi a

sarbatorii azimilor. Ofranda de bunavoie, la fel ca in 2 Corinteni 8 si 9, trebuia sa fie proportionala cu binecuvantarea revarsatl de Domnul peste stradaniile individului, in

acest caz recolta sa.

**16:13-15 Sarbatoarea
corturilor**

marca sfarsitul sezonului de recoltare, fiind un simbol al acelui timp cand Israelul va fi strans din nou in tara, sub domnia lui Cristos.

16:16,17 De trei ori pe an toti israelitii de sex masculin trebuiau sa se infatiseze inaintea Domnului cu un dar potrivit cu capacitatea fiecaruia. Moody scoate in evi-denta sensul spiritual al acestor trei sarba-tori la care erau obligati ei sa participe:

Pastele, Rusaliile si Sarbatoarea Corturilor simbolizeaza rascumpararea desavarsita:

1. Prin patimile de pe cruce:
Suferinta.
2. Prin venirea Duhului Sfant:
Harul.
1. Prin triumful finai a! Regelui care va veni: Gloria. 10

16:18-20 Judecatorii trebuie sa fie

onesti, drepti si impartiali. Ei nu trebuie sa accepte mita, deoarece mita il face pe om incapabil de a mai judeca echitabil.

16:21, 22 Idolul sau chipul de lemn de aici (ebr. *asera*) era un stalp confectionat din lemnul unui arbore, reprezentand o zeita pagana. In cele din urma **altarul** Domnului avea sa fie asezat In templul de la Ierusalim, unde nu se puteau sadi cu usurinta arbori, dar unde totusi se putea instaura un simbol idolatru (cum s-a si intamplat, pana la urma. Vezi 2 Regi 23:6).

L. Judecatori ?i regi (**cap. 17**)

17:1 Animalele de jertfa trebuiau sa fie lipsite de orice defect, caci Il simbolizau pe Mielul lui Dumnezeu, Cel fara de pacat.

17:2-7 O persoana suspectata de idola-trie ttebuia judecata. Marturia a doi sau trei martori era necesara in acest caz. Daca era gasita vinovata, persoana trebuia omorata cu pietre.

17:8-13 Daca se iveau probleme juridice prea dificile pentru a fi solutionate de ba-trinii unei cetati, trebuiau aduse in fata ju-

decatorului. Din compararea textului de la 17:9 cu 17:12 si 19:17 se poate deduce ca exista un grup de preoti si un grup de judecatori care audiau aceste cauze dificile.

Marele preot si judecatorul sef erau liderii respectivi, fapt subliniindu-se prin folosirea ar-ticolului hotarat in versetul 12. Acest tribunal se intrunea in locul in care se afla sanctuarul lui Dumnezeu. Hotararea acestui tribunal era definitiva, nemaiputand fi contestata. Era Curtea Suprema a Israelului. Daca acuzatul refuza sa asculte de preot sau de judecator, trebuia dat la moarte (v. 12, 13).

17:14-20 Dumnezeu a anticipat cu circa 400 de ani dorinta pe care aveau sa si-o manifeste israelitii de a avea un rege pamantesc care sa domneasca peste ei, drept care El a prescris calitatile pe care trebuia sa le intruneasca acest dregator: (1) Sa fie un barbat ales de Dumnezeu (v. 15). (2) Sa fie israelii - **din mijlocul fratilor tai** (v. 15). (3) Sa n-aiba multi cai - adica sa nu se bazeze pe mijloace naturale de asigurare a victoriei asupra vrajmasilor sai (v. 16). increderea trebuia sa si-o puna doar in Domnul. (4) Nu avea voie sa-i faca pe oameni sa revina in Egipt, crezand ca prin caii pe care Ti vor obtine acolo israelitii ar putea fi salvati (v. 16). (5) El nu avea voie sa si sporeasca numarul sotiilor (v. 17). Aceasta este nu doar o interdictie impotriva poligamiei si un avertisment sa se fereasca de pericolul pe care ii prezinta sotiile care l-ar abate de la calea dreapta spre practica idolatriei, ci si o prohibitie asupra casatoriilor Incheiate din ratiuni de formare a unor aliante politice (v. 17). (6) Ei nu avea voie sa stranga cantitati mari de argint si aur, Intrucat acestea ar putea sa-l tinda pe Dumnezeu de bizuirea numai si numai pe Domnul (v. 17). (7) El trebuia sa scrie, sa citeasca si sa asculte de legea Domnului, ca nu cumva sa se ingamfe si sa se umfle de mandrie (v. 18-20). Petrecandu-si necon-tent timpul in meditatie asupra legii, regele trebuia sa devina pilda de urmat pentru popor. (8) Inima regelui nu trebuia sa se umple de mandrie (v. 20).

Solomon, care a guvernat natiunea Israel In zilele ei de aur, a violat aproape toate aceste interdictii - spre pieirea lui si ruina regatului sau (1 Regi 10:14 -3 1:10).

M. Preoti, leviti si profeti (cap. 18) 18:1-8 Din nou se remarca grija lui

Dumnezeu pentru preoti si leviti. Datorita faptului ca ei nu au primit o mostenire ala-turi de celelalte iriburi, era datoria celor-lalti israeliti sa-i Tntretina. Partea ce le revenea levitilor din jertfe era **spata, fal-c3e și pantecele**, precum si roadele dintai din cereale, vin, untdelemn si ISna. Versetele 6-8 descriu un levit care si-a vandut casa si s-a mutat tn locul ales de Dumnezeu ca sa-și aseze numele acolo, pentru a-L sluji pe El. Levitului i se cuve-nea alaturi de ceilalti leviti o parte din ofrande, si asta pe langa tot ce a primit din vanzarea mostenirii sale. {Levitii aveau dreptul de a poseda avere, desi nu li s-a dat o mostenire ca Tn cazul celorlalte Iriburi.)

18:9-14 Israelitilor li se interzicea sa aiba orice contact cu vreo persoana ce pretindea ca poseda capacitatea de a comu-nica cu lumea nevazuta. Sunt enumerate opt mijloace de comunicare cu lumea spiriteior, Dumnezeu calificandu-le drept **uraciuni**. Estc vorba de: **eel care practica vrajitoria** (vrajitoare sau vrajitor),eel **care fo!ose?te ghicirea** (un vazator sau un profet fals, unul care citeste stelele)... **eel care interpreteaza augurii** (cititorul Tn palma, ghicitoarele), **...unul care face farmece** (magicianul, vraciul). **...un. mediu** (un descantator), **...un spiritist** (eel sau cea care conduce o sedinta de spiritism), **...unul care cheama duhurile** (necromant). Exista un grad de Tntre-patrundere Tntre ..prolesiile" acestea.

Trist e ca In epoca in care traim, Tn aceasta asa-zisa era a „iluminismului", la 3.400 de ani dupa evenimentele descrise Tn Deuteronom, avem nevoie la fel de strin-genta de aceasta interdictie ca pe vremea aceea. Henry G. Bosch comenteazS:

Satanismul, demonii și ocultul sunt realitSti Intunecate si sinistre, iar nu simple scamatorii. Unul dintre semnele faptului ca ne apropiem de ftele acestei epoci este interesul foarte acut In vrajitorie, astrologie si in alte forme de mani-festare ale ocultului. ...Mii de oameni Tsi consulta zilnic horoscopul, participl la gedinte de spiritism sau se strslduiesc sa comunice cu cei dragi

ai lor care au decedat. De asemenea se manifests un interes deosebit pentru satanism si pentru demoni. Biblia ne avertizeazS de

nenumarate ori ca nu cumva sa avem de a face cu aceste practici (Lev. 19:31; 20:27; 2 Cro. 33:6; Ier. 10:2; Gal. 5:19, 20).

C&t de urgente și de actuale sunt avertis-mentele Scripturii! Sa nu ne jucăm cu nici un lucru care s-ar putea transforma în s&rutul mortii.¹⁵

A fi desavarsit (in textul englez: **fara vina**, v. 13) in legatura cu aceste „comuni-catii” interzise inseamna a asculta numai de vocea lui Dumnezeu.

18:15-19 In contrast izbitor cu relele practicate de liderii lumii oculte, versetui 15 ne prezinta o profetie minunata despie Cristos, adevaratul **Profet** al lui Dumnezeu (Fapte 3:22, 23). Observati descrierea din versetele 15, 18 și 19: (1) **un Profet** - adica unul care rosteste cuvantul lui Dumnezeu; (2) **din mijlocul tau**, deci cu adevarat uman; (3) **dintre fratii tai**, adica un israelii; (4) **ca mine**, respectiv ca Moise in sensul ca a fost crescut (ridicat) de Dumnezeu; (5) **Voi pune cuvintele Mele in gura Lui** - plinatatea inspiratiei; (6) **El va spune tot ce-l voi porunci** - plinatatea revelatiei; (7) toti au responsabilitatea [și obligatia] de a asculta de El și a I se supune.

Acest pasaj ne mai invata ca **Profetul** va sluji ca Mediator intre Dumnezeu si om. Israelitii fusesera atat de ingroziti la Muntele Sinai meat au cerut ca Dumnezeu sa nu le mai vorbeasca nemijlocit si sa nu mai vad& focul, pentru ca sa nu piara. Ca raspuns la cererea lor, Dumnezeu li L-a promis pe Cristos ca Mediator. Faptul ca acest pasaj confine in el samburele nadejdii mesianice pentru evrei se poate vedea limpede din Evanghelii: Ioan 6:14; 7:40.

18:20-22 Profetii falsi puteau fi depis-tati in diverse moduri. Am aflat anterior ca erau falsi sau mincinosi daca incercau sa-i duca pe oameni in ratacire, abatandu-i de la inchinarea numai ?i numai inaintea ade-varatului Dumnezeu (13:1-5). Iata inca o metoda de depistare:

Daca o prezicere nu se implinea, profetul trebuia pedepsit cu moartea si nimeni nu trebuia sa se teama de vreun blestem rostit de el.

N. Legi penale (cap. 19)

19:1-10 Deja fusesera stabilite trei

cetati de refugiu in partea de est a raului Iordan. Aici Moise le reaminteste israelitilor sa stabileasca trei cetati de cealalta parte a Iordanului, amplasate astfel incat orice ucigas din greseala sa poata fugi cu usurinta in acestea, scapand astfel de urgia razbunatorului sangelui (v. 1-7). La instructiunile precedente pe aceasta tema se adauga acum prevederea a inca trei cetati de refugiu, in cazul in care israelitii aveau sa ia in stapanire teritoriul integral ce li s-a promis initial (v. 8-10). In continuare nu se mai face nici o referire la aceste trei cetati suplimentare, pentru faptul ca Israelul niciodata nu a ocupat toata suprafata de pamant ce i s-a promis in Geneza 15:18. Cele trei cetati situate la vest de Iordan au fost: Kedes, Hebron si Sihem (Ios. 20:7).

19:11-13 Cetatea de refugiu nu asigura insa scapare unui asasin. Chiar daca un ucigas cu premeditare se refugia intr-una din aceste cetati, batranii trebuiau sa canteareasca probele culese in cazul sau si sa-l predea razbunatorului, daca se dovedea ca este vinovat de ucidere intentionata.

19:14 Hotarele ce marcau limitele intre care era cuprinsa proprietatea cuiva erau de obicei alcatuite din pietre ce puteau fi mutate pe furis noaptea, de catre cineva care dorea sa-si sporeasca suprafata arabela, inselandu-si astfel aproapele. De ce a fost asezat acest verset in mijlocul unui text referitor la practica judiciara - cetati de refugiu, martori mincinosi si martori adevarati - este greu de precizat, dar amplasarea lui nu impieteaza cu nimic asupra Invataturii prezentate.

19:15-21 in cauzele penale nu era suficienta marturia unei singure persoane, ci trebuia sa existe cel putin doi sau trei martori. Un martor mincinos trebuia judecat de preoti si de judecalori (17:8, 9) si pedepsit cu pedeapsa prevazuta pentru infractiunea de care a fost acuzat impricinatul (v. 16-21).

Principiul „**ochi pentru ochi**” si „**dinte pentru dinte**” a fost numit in cultura occidentala *Lex talionis*, „legea talionului” (in latina). De cele mai multe ori principiul este interpretat gresit ca un gen de razbunare, desi in realitate nu asa stau

lucrurile. Legea nu constituie o *licitate* pentru manifestarea cruzimii, ci, dimpotrivă, un mijloc de *ingradire* a acesteia. În contextul fragmentului analizat se referă la tipul de penalizare ce se poate impune asupra unui martor mincinos.

1. Cetățile... de aproape și de departe (10-18). Cetățile din țară constituiau un

O. Legi **privitoare la război (cap. 20)**

20:1-8 Capitolul 20 constituie manualul de război al poporului lui Dumnezeu. Preotii aveau datoria de a-i încuraja pe războinici în bătălia purtată de aceștia împotriva inamicului. Sunt enumerate mai multe categorii de oameni scutiți de serviciul militar: (1) cei care și-au construit de curând o casă [nouă]; (2) cei care tocmai și-au sădit o vie și nu au apucat să se înfrupte din rodul ei; (3) cei a căror casă încă nu s-a consumat; (4) cei fricoși și slabi de inimă.

Scriitorii evrei sunt de acord asupra faptului că această libertate de a reveni la vatră era acordată numai în cazul acelor războaie inițiate de ei însăși - nu și în acelea impuse prin porunca "di-vină" împotriva lui Amalec și a canaanitilor, în care fiecare bărbat avea obligația să lupte sub arme.¹²

20:9 Intrucât regulile militare prevăd că în orice armată respectabilă trebuie să existe o bună organizare și o temeinică structură ierarhică de comandă, și în cazul israelitilor ofiterii au numit capitani ai armatelor care să-i conducă pe oameni.

20:10-20 Spre deosebire de alte națiuni, Israelul trebuia să respecte anumite distincții în luptele purtate sub directă îndrumare a lui Iehova. Aceste distincții au constituit încă o reflectare a existenței lui Israel ca popor sfânt sub oblăduirea unui Dumnezeu plin de iubire. E de ajuns să studiem metodele pline de cruzime practicate de alte popoare, ca de pilda asirienilor, pentru a aprecia aceste norme din Deuteronom la justa lor valoare. Se dau instrucțiuni privitoare la modul în care trebuia să se desfășoare războiul. Observați următoarele distincții:

pericol imediat, fund iremediabil de co-rupte (pagane), „coapte” pentru a fi nimicite. Cetatile din exteriorul tarii dar situate In interiorul zonei promise lui Avraam trebuiau abordate mai Intai, oferindu-le conditii de pace. Daca acestea refuzau, atunci israelitii aveau voie sa-i omoare doar pe barbatii din ele, crutand femeile si copiii. Aceste cetati nu prezen-tau un pericol atat de mare de contaminare a Israelului cat prezentau cetatile din interiorul granitelor Israelului.

2. Arborii fructiferi si nefructiferi (19, 20). Principiul de care trebuie sa se tina seama aici este ca Israelul nu avea voie sa practice „razboiul de devastare” [tehnica parjolului]. Ei ei aveau datoria sa conserve tot ce era util, iar nu sa se angajeze In dis-trugerea nediscriminata a tarii.

P. Diverse legi (cap. 21-25)

1. Ispasirea pentru cazul de omucidere nesolutionat (21:1-9)

Daca se descoperea In tara un om ucis, fara” sa se gaseasca faptsul, batranii din cea mai apropiata cetate aveau datoria sa faca isplire. Ei aduceau o vitea intr-o vale cu apa si o Injungbiau acolo. Spalandu-si mainile deasupra vitei, ei se declarau nevinovati de crima savarsita, cerand sa nu li se tina In seama nici o vinovatie de var-sare de sange. Chiar atunci cand nu se putea stabili vinovatia unei anumite per-soane, trebuia sa se rezolve chestiunea vinovatiei colective. Tara trebuia curatita de Tntinarea prin sange. Aceasta respon-sabilitate li revenea cetatii celei mai apropiate.

Cineva a defmit versetele 1-9 „Marea Ancheta deschisa de Tatal pentru eluci-darea Mortii Fiului Sail.” Israel este vino-vat de sangele varsat de Cristos la moartea Sa si, prin urmare, trebuie sa fie curatit In mod drept.

2. Prizonierele de razboi (21:10-14)

Unui israelit i se permitea sa se casa-toreasca cu o femeie frumoasa capturata in razboi, dupa ce aceasta trecea prin cere-monialul de curatire si izolare. (Dar textul In cauza nu se aplica la locuitoarele tarii

Canaan.) Casatoria era pusa sub semnul provizoratului, barbatul putand sa-i acorde ulterior permisiunea sa-l paraseasca. daca nu era multumit de ea. Dar el nu avea voie s-o vanda sau s-o maltrateze.

3. Drepturile intaiilor-nascuti (21:15-17)

Fiu! unei feme! ne iubite nu putea fi pri-

vat de dreptul de intai-nascut, daca intr-adevar acesta se nastea primul. Aceste ver-sete nu demonstreaza cu nici un chip ca Dumnezeu ar fi aprobat bigamia, ci, pur si simplu arata ca El a protejat dreptul intaiului-nascut, chiar in cazul unor c&satorii cu mai multe neveste. Uneori Dumnezeu, in suveranitatea Sa, il da la o parte pe intaiul-nascut al unei familii, cu scopul de a-l binecuvanta pe fiul mai tanar, de exemplu in cazul lui Iacob si Esau sau al lui Efraim si Manase. Dar aceste cazuri constituie exceptia de la regula enuntata aici, fiind intemeiate pe dreptul suveran al lui Dumnezeu de a alege pe cine vrea El.

4. Fiii incapatanati si rebeli (21:18-21)

Un fiu indaratnic si razvratit trebuia

omorat cu pietre, dupa ce a fost gasit vino-vat de aceasta infractiune, de catre batranii cetatii. Comparati acest tratament cu cel acordat in Nou! Testament fiului risipitor de catre tatal sau, la Luca 14!

5. Cadavrele criminalilor spanzurati (21:22-23)

Textul acesta indreapta negresit privirea cititorului spre Cristos, Cel care avea sa vina. Desi El Insusi a fost nevinovat, totusi El a fost spanzurat pe lemnul unui copac. Acolo El a purtat blestemul pe care-l merita-tam noi. Timpului Sau nu i s-a Tngaduit sa ramana pe cruce peste noapte (vezi Ioan 19:31).

Lui, care a suferit pe lemn
Pentru ca sufletele noastre sa le
cullstige cu
pretul sufletului Sau,
Binecuvintare, lauda si glorie sa-I

Fie aduse!

Vrednic este Mielul, pentru ca a fost
junghiat!

Lui, intronat prin dreptul filial,
Toata puterea in cer si pe pamant
sa-I proclama-ti,

Cinste, maiestate si putere; Vrednic este Mielul, pentru ci a fost junghiat! - *James Montgomery* urmatoarele.

*6. Noua legi de comportament
(22:1-12)*

22.1-3 Capitolul 22 dezvolta textul din Levitic 19:18, descriind porunca generala de „a-ti iubi aproapele.” Chiar dusmanii unui om trebuiau tratati cu preocupare si grija ca pe un aproape (Ex. 23:4, 5). Un israelit nu avea voie sa se poarte cu indife-renta fata de orice lucru pe care aproapele sau (fratele) l-a pierdut. Fie ca era vorba de un animal, fie de o haina sau orice alt obiect, el era obligat sa duca obiectul respectiv acasa si sa-l pastreze pana cand va fi reclamat.

22:4 Israelitii erau obligati de asemenea sa vina in ajutorul unui animal care a cazut.

22:5 Barbatii nu aveau voie sa poarte haine femeiesti si vice versa. Dumnezeu uraște transvestismul.

22:6, 7 Era permis luarea puilor din cuibul unei pasari, dar trebuia să i se dea drumul mamei, probabil din considerentul ca ea putea continua procesul reproductiv.

22:8 Un acoperis plan al unei case trebuia imprejmuit cu un parapet sau cu o balustrada, pentru a-i pazi pe oarneni sa nu cada. Acoperisul era locul de strangere al oamenilor, pentru partație. Este important sa fie protejata comuniunea, in special in cazul celor tineri și neatenti.

22:9-11 Evreilor li s-a interzis: (1) sa sDeasca o vie cu diferite soiuri de sam^nta; (2) sa are cu un bou (animal curat) si cu un mSgar (animal necurat) la acelasi jug; (3) sa poarte imbracaminte confectionata si din lana, si din in. Prima prohibitie sugereaza un adaos la Cuvantul lui Dumnezeu. A doua descrie situatia unui jug inegal in slujire. A treia se refera la amestecarea lucrurilor sfinte cu cele nesfinte in viata practica a credinciosului.

22:12 Evreii aveau obligatia sa poarte ciucuri in cele patru colturi ale hainei lor, pentru ca sa li se aminteasca in permanenta ca trebuie sa asculte de Domnul (Nu. 15:37-41). Motivul acestor ciucuri il gasim in Numeri 15:37 si

*7. Infrațiuni comise împotriva
castității
(22:13-30)*

22:13-21 Paragraful acesta se ocupa de omul care se casatorea cu o fata si apoi o suspecta ca nu ar fi fecioara. Proba virginitatii consta, dupa cate se pare, din sem-nele lasate pe panza de in dupa prima experienta sexuala a femeii.¹⁴ Daca tatal si mama fetei puteau face dovada virginitatii ei, sotul prea suspicios era muștrat, amen-dat cu o suta de sicli de argint si obligat sa traiasca cu ea. In schimb, daca tanara fusese imorala inainte de a se casatori, tre-buia omorata cu pietre.

22:22-30 Restul versetelor din acest capitol se ocupa de diverse tipuri de imoralitate sexuala: (1) Atat barbatul, cSt si femeia descoperiti tn actul adulterului erau pedepsiti cu moartea. (2) Daca un om vioia o femeie logodita... in cetate, și aceasta nu striga dupa ajutor, ambii se faceau vinovati de adulter si trebuiau pedepsiti cu pedeap-sa capitala. (3) Daca un barbat viola o femeie logodita pe camp, unde strigiitele sale de ajutor nu puteau fi auzite, atunci barbatul trebuia omorat, dar femeia era nevinovata. (4) Un barbat care avea relatii sexuale cu o fecioara trebuia sa plSteascS cincizeci de sicli de argint tatalui ei si s-o ia in casatorie. (5) Versetul 50 interzice incestul, adica intretinerea de relatii sexuale cu un membru al familiei.

*8. Persoanele carora li se
interzicea acce-
sul in adunare (23:1-8)*

Era interzis accesul unei diverse eate-gorii de persoane m adunarea Domnului, adica acestea nu se bucurau de drepturile depline de cetateni si inchinatori: (1) un om a carui organe reproductive erau vata-mate sau lipseau; (2) o persoana ilegitala, adica un bastard¹⁵; (3) un amonit sau un moabit; (4) un edomit sau un egiptean. Versetul 4 spune ca Moab nu i-a Tntam-pinat pe israeliti cu paine si cu bauturS, pe c^nd de la

Deuteronom 2:29 se deduce ca unii dintre moabiti le-au vandut evreilor alimente. A intampina cu p^ine si ap5 este o expresie idiomatice, care Tnseamna a omeni, a te purta ospitalier faul de cineva. Or, numai asa nu s-au purtat moabitii cu evreii!

Eunucul era exclus din adunarea israelitilor. Persoana nascutS din flori. moabitul si amonitul au fost exclusi din adunarea israelitilor pSna la a zecea gene-ratie. Edomitul si egipteanul puteau intra tn adunare dupa trei generatii. Dar existau exceptii de la aceste reguli generale cand persoane individuale li cSutau pe Iehova. Printre vitejii lui David s-au g&sit un amonit si un moabit (1 Cro. 11:39, 46). Unii cred ca regulile excluderii se aplicau numai barbatilor si, prin urmare, nu se aplicau m cazul lui Ruth, de pilda. Unii cred ca sintagma „a zecea generate" este o expresie idiomatica, avand sensul de „la nesfarsit".

23:19, 20 Evreii nu aveau voie sa perceapa dobinda asupra nici unui lucru dat cu imprumut altui evreu; desi li se per-mitea sa perceapa dobanda de la un strain. Este o dezvoltare a principiului enunuit

9. Curatia in tabard (23:9-14)

Versetul 9 avertizeaza impotriva ispitei cu care sunt confruntati barbatii care pleaca de acasS pentru a satisface stagiul militar. (Sau poate ca are rolul de introduc- cere la versetele 10-14.)

Legea emisiilor nocturne aratS carac-terul sacru ce i se acorda procesului repro-ductiv al vietii.

Fiecare soldat avea obligap!a de a avea, pe langa armele din dotare, si o lopat^ pentru indeplinirea conditiilor sanitare ale taberei. Orice excrement trebuia acoperit imediat cu tarana. DacS toate armatele din cursul istoriei ar fi respectat aceasta regula simpla, de cate ori ar fi fost crutate de raspandirea ciumei.

10. Legi sociale si religioase (23:15-25)

23:15,16 Un sclav strain care a evadat pentru a-si castiga libertatea nu trebuia predat stapanului. Astfel Israelul trebuia sa fie un loc de refugiu, un azil pentru cei asupriti.

23:17, 18 Prostitutia barbatilor sau a femeilor nu trebuia tolerata in tarS iar banii obtinuti din acest trafic imoral nu putea fi adusi niciodata in casa Domnului, ca plata pentru un juramant Un c&ine insemna un prostituat de sex masculin.

deja in Exod 22:25, care interzicea luarea de camata de la saraci.

23:21-23 Juramintele erau facute de bunavoie. Un om nu era obligat sa faca un jurament Domnului, dar odata ce-l facea, era obligat sa-l aduca la Tndeplinire.

23:24, 25 Calatorii aveau permisiunea de a se Tnfrupta din struguri pentru acoperirea nevoilor temporare, dar nu aveau voie sa ia cu ei in coșul propriu din acești struguri. Tot asa, ei aveau voie sa culeaga spice dintr-un Ian, dar numai atata cat puteau lua cu mainile lor, iar nu cu secera. In vremea Domnului, cei doi-sprezece ucenici s-au prevalat de acest privilegiu (Marcu 2:23).

era mijlocul de Intretinere al unei persoane, nu

11.Divortul si recdsdtoria (24:1-4)

Un barbat putea sa divorteze de sotia sa din pricina necuratiei, redactand un certifi-cat de divorf pe care i-l dadea. Dupa asta ea era libera sa se casatoreasca cu altcineva. Dar daca eel de-al doilea sot al ei murea sau divorta de ea, primul sot nu avea voie s-o ia din nou Tn casatorie. Iehova i-a dat Israelului un certificat de divort (Ier. 3:1-8); dar Tntr-o buna zi El o va lua la Sine din nou, dupa ce o va fi curatit de necredin-ciosia ei. O, cat de nepatruns de mare este bogatia harului lui Dumnezeu! Cat de jos Se coboara El, iubindu-i pe cei nevrednici de a fi iubiti!

12.Diverse legi sociale (24:5-25:4)

24:5 Un barbat casatorit de curand nu era obligat sa mearga la razboi in primul an. Aceasta perioada de scutire Ti permitea sa cultive și sa consolideze legatura casni-ciei si sa-sj Tntemeieze o familie. Daca tre-buia sa mearga la razboi, fiind ucis pe cam-pul de lupta, numele sau era șters din Israel, daca nu se gasea o ruda rascumparatoare care sa-i creasca urmasi. Aceasta „ruda rascumparatoare”¹⁶ era cea mai apropiata ruda capabila si dispusa sa ia in casatorie vaduva sa. Primul copil de sex masculin ce rezulta din aceasta uniune devenea mostenitorul fostului sot. Prin asta se asigura continuitatea numelui familiei si se prevenea Tnstrainarea pamantului ei.

24:6 Intrucat o roata de moara

putea fi ceruta in gaj, in cazul unor tran-zactii de afaceri. A lua fie roata de moara de jos, fie cea de sus ar fi Tnsemnat sa-1 deposeze pe acel om de mijlocul prin care putea macina graunte.

24:7 Un rapitor de persoane sau un negutator de sclavi trebuia pedepsit cu moartea.

24:8, 9 Se cereau luate precautii speciale Tn cazul unei epidemii de lepra, urmandu-se instructiunile date Tn prealabil levitilor. Este citat cazul lui Miriam ca avertisment.

24:10-13 Casa unui om nu putea fi invadata pentru a-i lua omului respectiv gajul. Daca acel om era atat de sarac incat si-a dat ca zalog Tnsasi haina lui, aceasta trebuia sa-i fie Tnapoiata Tn fiecare seara, pentru ca sa poata dormi Tn ea.

24:14,15 Plata unui argat trebuia achi-tata prompt.

24:16 Nici un om nu putea fi omorat pentru pacatul altuia.

24:17-22 Trebuia sa se faca dreptate Tn cazul unui strain, al celor orfani si al vadu-velor. Ogorul nu trebuia recoltat Tn Intregime, ci trebuiau lasate suficiente roade pentru ca saracii si neajutoratii sa poata culege ce ramanea Tn urma secerato-rilor. Acelasi principiu se aplica si Tn cazul recoltarii maslinelor si a strugurilor. Ronald Sider comenteaza pe aceasta tema:

Amintirea propriei lor saracii si asupriri Tn Egipt avea daml de a-i Tndemna sa iase Tn urma o cantitate bunicica de roade pe care sa le poatfi culege caiatorul sarac, vaduva s.i orfanul.¹⁷

Cand John Newton s-a nascut din nou, a tiparit versetul 22 din Deuteronom 24 cu litere mari si l-a atamat deasupra semineu-lui sau, ca sa si-l poata aminti Tn permanenta.

25:1-3 Cand un infractor era gasit vino-vat si condamnat sa fie batut, nu era permis sa i se aplice mai mult de patruzeci de lovi-turi. De regula, evreii aplicau treizeci .si noua de lovituri, pentru ca nu cumva, printr-o eroare de calcul, sa calce regula loviturilor maxime (vezi 2 Cor. 11:24).

25:4 Nu era voie sa se lege gura boului care treiera graul, ci acesta trebuia lasat sa

se hraneasca din el. Pavel recurge la acest verset Tn 1 Corinteni 9:9-11 pentru a ne Tnvata ca celui ce trudeste pe ogorul spiritual trebuie sa i se asigure cele necesare pe plan material. Astfel Pavel ne arata ca legea are si un aspect spiritual. Asta nu diminueaza cu nimic sensul literal al ver-setului, ci doar arata ca de multe ori sub aspectul fizic, imediat, se ascunde un Tnte-les spiritual, o mvatatura ce trebuie sa ne-o msusim. Orice cercetator serios al Scripturii va cauta sa afle aceste impor-tante lectii spirituale si sa si le msuseasca.

13. Legea casatoriei levirate (25:5-10)

Daca un israelit murea fara sa-i lase

sotiei sale un fiu, exista pericolul ca numele lui sa piara si proprietatea familiei sa fie instrainata. Prin urmare, un frate al decedatului avea datoria sa se Tnsoare cu vaduva sa. Practica aceasta a casatoriilor „levirate” se regasea si la multe alte popoare din vechime. Daca fratele nu con-simtea sa faca acest lucru, vaduva se ducea la batranii cetatii, aducandu-le la cunostinta fapta. Fratele decedatului era chemat in fata batranilor pentru a se verifi-ca daca asa stau lucrurile. Daca acesta per-sista Tn refuzul sau de a se casatori cu vaduva fratelui sau decedat, femeia isi scotea o sandala din picior si Tl scuipa in fata. Din acel moment omului i se ducea numele de ocară pentru ca a refuzat sa asigure continuitatea familiei fratelui sau. Levitic 20:21 *interzicea* unui om s-o ia Tn casatorie pe nevasta fratelui sau; Tn schimb, aici / *se porunceste* s-o ia Tn casatorie. Negresit textul din Levitic se aplica la sotul care mai era Tnca Tn viata, pe cand eel de la Deuteronom se refera la situatia Tn care acesta a decedat, fara sa lase Tn urma un mostenitor.

14. Trei legi distincte (25:11-19)

25:11, 12 Daca o femeie intervenea

Tntr-o ceartă Tn care era implicat sotul ei, si-l apuca pe un barbat Tn mod necuvenit, mana cu care a comis acest act necuvenit trebuia taiata. Pedepsa severa pentru

aceasta infractiune se explica prin faptul ca, prin actiunea ei, femeia ar fi putut pe-riclita procrearea si lasarea de catre acel

om a unui mostenitor.

25:13-16 Versetele acestea impun obligativitatea i'olosirii unor greutati si masuri precise si drepte. Adesea oamenii aveau doua seturi: unui pentru cumparat si altul pentru vandut. Dar o atare practica era o uraciune Tnaintea Domnului.

25:17-19 Descendenlii lui Amalec tre-buiau nimiciti cu desavarsire, din pricina perfidiei si cruzimii de care au dat dovada (Ex. 17:8-16). Desi israelitilor li se spune sa **nu uite** sa-i disti'uga pe amaleciti, se pare ca ei au facut tocmai pe dos. In vre-mea sa, regele Saul a nesocotit porunca Domnului, refuzand sa-i exterminare (1 Sain. 15). De fapt, abia Tn vremea lui Ezechia israelitii i-au Tnfrant pe restul amalecitor care scapasera (I Cro. 4:43).

primaverii si verii, cind pasunile sunt

Q. Ritualuri si ratificari (cap. 26)

1. Ritualul pentru roadele dintdi (26:1-11)

Dupa ce se vor fi stabilit israelitii Tn tara, ei vor avea datoria de a se duce la sanctuarul lui Dumnezeu, pentru a-i aduce preotuii cele dintai din loate roadele pamantului, Tn semn de recunoastere, plina de bucurie, a faptului ca Dumnezeu i-a binecuvantat. Apoi ei trebuiau sa recapituleze una dupa alta toate ocaziile binecuvantate Tn care Dumnezeu S-a purtat cu bunavointa si har fata de ei, Incepand cu stramosul lor Iacob (un **sirian** ratacitor), continuand cu robia lor Tn Egipt, izbavirea lor din acea tara pe care a realizat-o Dumnezeu cu brat tare si Tncheind cu luarea de catre ei Tn stapanire a tarii Tn care curge lapte si miere. Phillip Keller explica semnificatia acestei expresii de o coloratura aparte:

In Scriptura imaginesub care este Intatisata Tara Promisfi, spre care Dumnezeu S-a straduit cu atata tenacitate sa-l conduca pe Israel dupa izbavirea din Egipt, era o tara in care curgea „lapte si miere”. Este o expresie care, dincolo de Tntelesul figurat, are ?i un putemic fundament Stiintific. In terminologia agricola ne referim adesea (in engleza, n.tr.) la „milk flow” si „honey flow” (textual: „curgerea laptelui” si „curgerea mierii”), prin care Tntelegem sezonul de vilrf al

in faza cea mai productiva. Astfel se spune ca vitele care se hranesc din laneturi .si albinele care se opresc din floare Tn floare dan, Tn consecinta, „o curgere" de lapte sau miere. Prin urmare, o tara Tn care curge lapte si miere este una bogata Tn paşuni frumoase, un ptimant plin de verdeata, cu sol bun. Cand Dumnezeu a definit astfel tara Tn care a dorit sa-i aduca" pe israeliti El a prevazut tocmai o atare viata de bucurie si belsug, de izbanda si multumire sufleteasca pentru poporul Sau.¹⁸

Muntele Ebal, Tmpreuna cu un altar ce trebuia confectionat din pietre necioplite.

2. Ritualul pentru zeciuiala anului al treilea (26:12-15)

Pe langa roadele dintai, evreii trebuiau sa aduca in dar o a doua zeciuiala, cea „de sarbatoare", pe care trebuia s-o Tmparta cu levitul, cu strainul, cu orfanul si cu vaduva, o data la trei ani. Aceasta zeciuiala trebuia distribuita la nevoiasii din localtatile unde traia fiecare din ei. Apoi oamenii trebuiau sa depuna marturie Tnaintea Domnului ca s-au conformat tuturor poruncilor privitoare la aceasta zeciuiala.

3. Ratificarea legamantului (26:16-19)

Intrucat israelitii s-au Tnvoit sa umble pe caile Domnului, la randu! Sau, si El i-a recunoscut ca popor special al Sau si a promis ca-i va inalta mai presus de toate natiunile. Ei erau un popor sfant pentru ca Dumnezeu i-a pus deoparte, i-a selectat dintre toate celelalte popoare - si nu pentru vreun merit intrinsec pe care l-ar fi posedat ei Tnsisi. Ei se deosebeau de toate celelalte natiuni de pe pamant, fiind comoara aleasa a lui Iehova. Raspunsul lor la aceasta onoare extraordinara ce li s-a acordat trebuia sa fie ascultarea de pomncile Lui.

R. Blesteme şi binecuvantari (cap. 27,28)

27:1-8 Dupa ce vor fi traversat raul Iordan, intrand in tara promisa, israelitii aveau datoria sa tnalte un mare monument din pietre, sa-l varuiasca ?i sa inscripioneze pe el toate cuvintele legii. Acest monument trebuia ridicat pe

27:9, 10 Deja evreii fusesera poporul ales al lui Dumnezeu de catva timp, dar acum, fiind in pragul intrarii in tara, ei au devenit poporul Lui intr-un munte mai profund. Bunavointa revarsata de El peste ei reclama din partea lor ascultare plina de recunoscinta.

27:11-13 \$asetriburi aufostranduitesa stea pe Muntele Gherizim, pentru ca sa zica *Amin* la binecuvantari. Aceste triburi erau descendentele lui Lea si Rahela. Celelalte triburi trebuiau sa stea pe Muntele Ebal, ca sa confirme blestemele. Observati ca Efraim si Manase nu sunt mentionate separat, pe numele lor, ci este listat doar tribul lui Iosif. Ruben. Inlaidul nascut al lui Israel (care s-a pierdut dreptul de Inaidul nascut) si Zebulon, fiul cel mai mic al lui Lea, au stat pe Muntele Ebal impreuna cu fiii servitoarelor. In schimb, triburile favorizate au stat pe Muntele Gherizim.

27:14-26 Levitii (vezi v. 9) trebuiau sa stea in valea dintre cei doi munti. Pe masura ce se rosteau binecuvantarile sau blestemele, oamenii trebuiau sa raspunda cu „Amin!” Blestemele sunt prezentate in versetele 15-26. Ele se refera la idolatrie; la lipsa de respect fata de parinti (v. 16); la necinstea impicala in mutarea pietrelor de hotar(v. 17); la inselareaorbilor (v. 18); la profitarea de saraci si de cei lipsiti de aparare (v. 19); la diverse forme de incest (v. 20, 22, 23); la bestialitate (v. 21); la omorarea in secret a aproapelui; la asasinarea celui nevinovat in schimbul primirii de mila (v. 25); si in neascultarea fata de legea lui Dumnezeu (v. 26). Relatarea istorica a acestei ceremonii se gaseste in Iosua 8:30 si urmatoarele. Observati cat de minutios a urmat Iosua instructiunile primite de la Moise.

Este semnificativ faptul ca in capitolul 26 sunt prezentate doar blestemele. Nici nu poate fi altfel, deoarece, cum ne aminteste apostolul Pavel, „...toti cei care se Inalte-meiază pe faptele legii sunt sub blestem” (Gal. 3:10). Nu numai ca israelitii *trans-gresau* legea, ci se aflau sub lege *ca principiu*.

28:1-14 Versetul 1 se refera la sfarsitul capitolului 26 cu cuvintele; „**Domnul**

**Dumnezeul tau iti va da
intaietate asupra tuturor
neamurilor de pe pamant"**

Asia li conferea capitolului 27
aparenta unei paranteze. Multi
cercetatori ai Scripturii
considera ca binecuvantarile
rostitoare in versetele 3-6 nu au
fost cele adresate celor 7 ase
triburi de pe Muntele Gherizim,
ci ca intregul capitol de fata ar
constitui afirmatia lui Moise cu
privire la ceea ce ti astepta pe
copiii lui Israel. Primele
paisprezece versete se refera la
binecuvantarile ce decurg din
ascultare, pe Cand ultimele
cincizeci si patru de versete
descriu blestemele ce s-ar abate
peste israeliti daca L-ar uita pe
Domnul. Intre binecuvantarile
promise este si aceea a
preeminentei de care se vor
bucura intre natiuni, apoi
bunastarea materiala, rodnicia,
fertilitatea, belsugul de recolte,
izbanda pe campul de batalie si
succesul in schimburile
comerciale Internationale.

28:15-37 Blestemele
enumerate au fost: saracia,
infertilitatea, scaderea
recoltelor, ciuma, bolile, rugina
in grau, seceta, Infrangerea pe
campul de batalie, nebunia,
groaza, adversitatea,
calamitatile si neputinta (v. 15-
32). Versetele 33-37 prezic
ducerea in robie a poporului, intr-
o tara straina, exact asa cum s-a
intamplat cand mai tarziu regatul
de nord, Israelul, a fost dus in
robie de asirieni, iar apoi regatul
de sud, Iuda, a fost dus in robie
de babilonieni.

Israel va deveni in acest caz
„o **pricina de uimire, un
 proverb si o batjocura**" (un
cuvant de pomina) printre toate
natiunile.

28:38-46 Evreii aveau sa fie
blestemati prin recolte siabe,
prin nerodirea viilor si a
maslinilor. Copiii lor vor merge
in captivitate si lacustele vor
consuma pomii si roadele
pamantului. Strainul se va ridica
tot mai sus, in schimb israelitii
vor cobori tot mai jos. Nu e nici o
contradictie intre versetele 12 si
44. Daca vor asculta, evreii vor
deveni creditori internationali. In

schimb, daca nu vor asculta, vor
trebui ei insisi sa se imprumute
de la straini.

28:47-57 Ororile unui asediu
cauzat de un invadator strain
sunt descrise in versetele 49-58 -
fiind atat de cumplite, incat
oamenii vor cadea in
canibalism. Este

exact ceea ce s-a întâmplat când Ierusalimul a fost asediat, fatal de babilonieni, și apoi de romani. În ambele cazuri, canibalismul a luat proporții. Oameni care în mod normal erau rafinați și delicați au devenit ostili, cazând în canibalism.

28:58-68 Rani mari și îndelungate, precum și boli de tot felul aveau să reducă simțitor populația Israelului. Supraviețuitorii aveau să fie imprăștiati pe tot pământul, unde ei aveau să trăiască cu teama permanentă că vor fi persecutați. Ba chiar Dumnezeu îi va duce apoi în Egipt pe copiii Lui, pe corabii. Din scrierile lui Josephus rezultă că profetia revenirii lui Israel în Egipt s-a împlinit parțial în vremea lui Titus, când evreii au fost transportați acolo la bordul unor corabii și vânduți ca sclavi. Dar prin termenul „Egipt” din acest pasaj se poate înțelege ideea de servitute în general. Dumnezeu îi izbăvise, în trecut, pe Israel din robia fizică, literală a Egiptului, dar dacă această națiune a Sa refuza să-L iubească și să recunoască dreptul Său suveran de a avea parte de ascultarea ei, dacă refuza să-și pastreze curăția de soție a Sa, dacă nu mai ținea cu orice preț să fie comoară Lui aleasă, preferând, în schimb, să fie ca alte popoare, atunci avea să fie vândută din nou în sclavie.

„De la eel caruia i s-a dat mult, mult i se va cere” (Luca 12:48). Israel fusese copleșit cu privilegii peste privilegii, mai presus de toate celelalte națiuni. Prin urmare, cu atât mai mare a fost responsabilitatea ei și, în consecință, și severitatea pedepsei, în cazul neascultării.

Meditând asupra acestor blesteme rămanem uimiți de acest potop al revărsării mîniei lui Iehova. Nu se fac nici un fel de menajamente, imaginația nu este crutată, nerefuzându-i-se nici un detaliu. Moise zugrăvește acest cutremurator tablou cu trasături energice de penel, de un realism izbitor. Asta pentru că națiunea Israel trebuia să ia cunostință¹ fără echivoc de urmarile pe care le va avea neascultarea, pentru că ea să se

deprînda să se teamă **de** acest **Nume slăvit și înfricosător:**
DOMNUL DUMNEZEUL TAU.

**ID. AL TREILEA DISCURS AL
LUI MOISE: LEGAMANTUL
PENTRU TARA (cap.
29,30)**

**A. Legamantul incheiat la
Moab (29:1-21)**

29:1 Primul verset din capitolul 29 apartine, logic, capitolului precedent, cum este cazul in Biblia ebraica. Dar Keil si Delitzsch il considera un „titlu” pentru discursul din capitolele 29 si 30.¹⁹

29:2-9 Israelitii calcasera legamantul pe care 1-a incheiat Dumnezeu cu ei pe Muntele Sinai. Acum **Moise** i-a chemat sa ratifice **legamantul** enun^at in cartea Deuteronom si Incheiat In campiile Moabului, in pragul intrarii lor in tara promisa. Oamenii nu-L Intelegeau pe Domnul si planurile avute tn vedere de El cu privire la ei. Iehova tanjea de dor sa le dea o inima care sa priceapa, ochi care sa vada si urechi care sa auda. In schimb, ei s-au dovedit nevrednici de a primi aceste lucruri, persistand In necredinta si neas-cultarea lor. Natiunea Israel avusese parte de mana din cer si de apa care a tasnit din stanca. Ea n-a depins de lucrurile facute de miana omului pentru a supravietui in pustiu (adica de paine, de vin, de bauturi tari). Asta s-a intamplat pentru ca ea sa ajunga sa cunoasca pe Domnul Dumnezeu ei Tn toata credinciosia si dragostea Lui.

Ca stimulent merit sa-i determine sa pazeasca legamantul, Moise recapituIeazS iarasi bunatatea aratata de Dumnezeu fata de Israel - miracolele savarsite in Egipt, mareata izbavire, cei patruzeci de ani petrecuti in pustiu, infrangerea regilor Sihon si Og si impartirea teritoriilor transiordaniene catre Ruben, Gad si o jumatate din tribul lui Manase.

29:10-21 Moise i-a chemat pe toti israelitii sa intre, prin jurament, in legamant cu Domnul (v. 10-13) si le-a reamintit ca legamantul se

aplica si la urmasii lor (v. 14, 15). Esecul de arespec-ta legamantul ar atrage dupa sine o aspra pedeapsa. Rebelii trebuie sa se teama ca nu cumva sa cada in ispita de a sluji idolilor natiunilor pagane sau sa creadS ca vor

scapa de mania lui Dumnezeu, daca vor face aceste fapte (v. 16-21). Versetul 19 suna astfel in traducerea RSV: „Unul care, atunci cand aude cuvintele acestui legamant [incheiat prin juramant], se binecuvanteaza in inima sa, zicand: «Voi fi in siguranta, chiar daca voi umbla in incapatanarea inimii mele.» Or, asta ar duce la maturarea atat a celor umezi, cat si a celor uscati." Nimeni nu va scapa.

s& fie, in consecinta, exilati. Si chiai- asa s-a int&smplat! Dar chiar si atunci, Dumnezeu avea sa se Indure de ei si sa-i refaca, daca se vor Intoarce la El cu pocainta. El ii va readuce in tara. Pe langa aceasta refacere fizica¹, va fi si o renastere spirituala

B. Pedeapsa pentru incaicarea legamantului (29:22-29)

29:22-28 Generatiile viitoare si natiunile straine vor ramane uimite de pustiirea Israelului, intrebandu-se care sa fie motivul pentru care tara aceasta a fost tratata ca cetatile din campie: Sodoma si Gomora, Adma si Teboim. Raspunsul pe care-l vor primi: „**Pentru ca au parasit legamantul incheiat cu ei de Domnul Dumnezeu parintilor lor.... pentru ca s-au dus sa slujeasca altor dumnezei si sa se inchine inaintea lor...**”

29:29 Desi exista anumite lucruri secrete care sunt numai ale Domnului, in special chestiunile privitoare la judecatile lor, Moise le-a reamintit oamenilor ca nu era nimic ascuns cu privire la responsabilitatea ce le revenea lor: de a pazi si respecta legamantul incheiat cu Domnul. Cu alte cuvinte, revelatia incumba responsabilitate. Oamenii sunt datori sa asculte, iar nu sa-si permita s& judece cuvantul Domnului. Principiul acesta se regaseste in numeroase texte din Noul Testament. „Pentru eel care stie sa t'aca binele [eel ce primeste *revelatie*] si nu-l face [*responsabilitatea*], i se socoteste pacat” (Iacov 4:17).

C. Restaurarea survenita in urma revenirii la legamant (cap. 30)

30:1-10 Capitolul 30 anticipeaza faptul ca israelitii aveau sa incalce legamantul si

(„Domnul Dumnezeuul tau iti va taia tmprejur inima" - v. 6). Atunci oamenii se vor bucura de binecuvintarile ascultarii, in timp ce dusmanii lor vor fi blestemati. Planurile Celui Atotputernic nu vor da gres, chiar dac̃ *subtectii* pe care-i vizeaz̃ aceste planuri *dau gres*. Dumnezeu IŃi va implini cuṽntul fagaduit patriarbilor, dandu-le descendentilor acestora tara in stapa[^]iire vesnic̃. Dup̃5 exil, despre care Domnul stia ca se va Tn&mpla cu certitu-dine, El ii va restaura Ńi-i va schimba. AŃa procedeaza dragostea neconditionata a marelui Iubitor al sufletelor noastre! Versetul 6 atinge tangential tema ce va fi dezvoltata cu sute de ani mai tarziu de pro-fe|ji: Noul Legamant (Ier. 32:39ff; Ez. 36:24ff). Acest legamant, desi a fost reve-lat in VT, nu a fost ratificat decat dupa moartea lui Cristos, pentru c̃ Noul Legamant a fost pecetluit cu s̃ngele Lui (Luca 22:20).

30:11-14 Moise le-a amintit oamenilor c̃3 legamantul nu era prea dificil, a? a TncSt ei s̃ nu poata s̃-1 intelega (misterios), dupa cum nu era inaccesibil (departe). Ei nu trebuiau sa faca imposibilul pentru a-1 descoperi. Domnul il prezentase personal iar ei nu aveau alt̃ responsabilitate decat aceea de a-1 implini, de a asculta de el. Legamantul nu era lesne de aplicat, dar Dumnezeu le daduse prevederi speciale pentru scadintele lor. Apoi oamenilor li s-a cerut sa se pocaiasca Ńi sa aduca jertfele prescrise. tntrucSt jertfele erau reprezen-tari, arhetipuri ce-L prefigurau pe Cristos, invat̃mintele care se desprind pentru noi sunt ca toti cei care pacatuiesc trebuie sa se pocliasca" si sa creada" in Domnul Isus Cristos si sa-si puna Tncrederea numai in El.

30:15-20 Oamenii au fost puŃi sa aleaga intre viata si bine, pe de o parte, ?i moarte si rau, pe de alta - viata in schimbul ascultarii, dar Tn cazul neascultarii: moartea. Moise a fScut apeluri staruitoare catre ei sa aleaga viata si binecuvantarea. Raspunsul dorit aducea rezultate bune, inclusiv zile multe si o viata spirituala Tmbelsugata, subtntelese in cuvintele: „Iipindu-te de El."

Singura alternativa la aceasta era blestemul.

IV. ULTIMELE ZILE ALE LUI MOISE: MOARTEA AFARA DIN TABARA (cap. 31-34)

sta lucrurile. Nu putem sa Tnchidem
ochii fata de aceste lucruri, deoarece

A. fnlocuirea lui Moise (cap. 31)

31:1-8 Moise atinsese varsta de o suta douazeci de ani. Era constient de decretul pe care-l rostise Dumnezeu ca nu va fi ISsat sa treaca Iordanul Tmpreuna cu israelifii, dar le-a amintit acestora ca Domnul va merge cu ei, ca Iosua va fi capitanul lor si ca victoria asupra vrajmasilor lor le era asigurata. In conti-nuare Moise 1-a Tncurajat pe Iosua Tn public, cu privire la functia ce i s-a Tncredintat, asigurandu-l de prezenta Domnului care-l vamsoti (v. 7, 8).

31:9-13 Legea scrisa a fost incredintata levitilor, urmand sa fie pastrata Tn chivot. Cele doua table aie Decalogului au fost asezate in *interiorul* chivotului (Ex. 25:16; Ev. 9:4). Acesi exemplar al legii a fost așezat *langa* chivot. Tot la sapte ani legea trebuia citita Tn prezenta Tntregului Israel. Ce trist e sa constatam ca lectura Sfintei Scripturi este neglijata in zilele noastre, chiar Tn cercurile situate pe pozitii doc-trinare conservatoare. Cuvintele urmatoare, multe la numar, dar pline de miez, iesjte de sub pana lui C. H. Mackintosh, sunt, din nefericire, mult mai actuale, mult mai valabile Tn prezent, decat au fost cu un veac in urma, cand au fost redactate:

Cuvilntul lui Dumnezeu nu este iubit si stu-diat, nici pe plan individual, nici public. In schimb, se consuma literatura de proasta calitate, in particular, pe cand Tn public oamenii se dau Tn v3nt dupa muzica, servicii ritualiste și ceremonii impuniitoare. Mii de oameni se due buluc s& asculte muzica, pl&tind Tn acest sens pretul de incrare, dar ce putini sunt aceia care se Strang iaolaltii sii citeasca sfmtele Scripturi! Acestea sunt faptele. Or, faptele constituie argumente invincibile, peste care nu putem trece. Se mani testa o sete tot mai mare pentru o exaltare religioasa, paralel cu un dezgust tot mai pronuntat fata de studierea Tn liniste a Sfintei Scripturi si fata de exercitiile spirituale ale adunaYii creatine. Nu are nici un rost sa negam ca a\$a ar

dovezile palpabile ale acestei stări de lucruri ne împing la tot pasul.

Mulumiri să-I fie aduse lui Dumnezeu, că mai sunt pe ici, pe colo, câte unii care iubesc cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu, se delectează să se strângă laolaltă, în sfânta partasie, ca să studieze prepoasele adevăruri cuprinse în el. Dea Domnul să sporească numărul unora ca aceștia și să-i binecuvânteze „până când zilele pribegiei se vor fi sfârșit.”²⁰

31:14-18 Acum, când moartea lui Moise nu mai era departe, Dumnezeu l-a chemat pe el și pe Iosua la cortul întâlnirii, aparând înaintea lor într-un stalp de nor. Mai TnUii El i-a revelat lui Moise că israelitii se vor deda în curând la idolatrie, suferind, în consecință, mânia lui Dumnezeu.

31:19-22 Apoi Domnul i-a poruncit lui Moise să scrie o cântare pe care să-i învețe pe israelii să o cante, ca martora împotriva lor în zilele viitoare.

31:23 Apoi Dumnezeu personal l-a inaugurat pe Iosua să conducă poporul Său în țara promisă și l-a încurajat să fie brav și tare. Și, negresit, Iosua va fi fost întărit de cuvintele acestea rostite de Iehova. Asia pentru că tocmai l-a auzit pe Dumnezeu spunând că năstirea Israel va cădea în apostazie (v. 16). Prin urmare, nu era permis să se lase descurajat, ci trebuia îmbarcat în vederea sarcinii ce-i stătea înaintea.

31:24-27 Cartea Legii, adică Deuteronomul, încredințată levitilor, va sluji, în același timp, de marturie împotriva israelitilor, când aceștia îl vor părăsi pe Domnul.

31:28-30 Apoi Moise a încredințat următoarea cântare bătrânilor triburilor lor și căpeteniilor, așa cum îi poruncise Dumnezeu.

să audă cuvântul Domnului, care este înviitor și hranitor ca ploaia și roua pământului. În versetul 3 (ce ar putea sluji de titlu al cântării) Moise arată că lui Dumnezeu I se cuvine toată slava! Cântarea releva marea lui Dumnezeu în

B. Cântarea lui Moise (cap. 32)

32:1-3 Cântarea ar putea fi rezumată în următoarele cuvinte: Se face apel la Univers

contextul relatiilor Sale cu poporul Sau, de-a lungul istoriei.

32:4-9 In pofida maretiei lui Dumnezeu, a dreptStii, credinciosiei si sfinte-niei Lui, israeliui L-au parasit, pacatuind impotriva Lui. Gloria atributelor lui lehova este etalata aici, pe fundalul intunecat al rauta^ii perverse a Israelului; a ingratitudei manifestate fata de El, Tatal si Creatorul lor. Cand Cel Atotputernic a impartit pamantul la natiunile celelalte, mai int^si El S-a ingrijit de nevoile propriu-lui Sau popor, pentru ca i-a iubit si a tinut la evrei.

32:10-14 Na^terea si copilaria natiunii Israel este descrisa in versetui 10. Dupa Exodul din Egipt, Dumnezeu i-a calauzit, i-a instruit si i-a pSstrat in viata pe copiii Lui cu dragostea matema a unui vultur (v. 11). Nici un dumnezeu strain nu a avut nici un rol in pastrarea si conservarea Israelului. Cum se face atunci ca natiunea aleasa s-a dedat la idolatrie, atribuind bunatatea lui Dumnezeu altcuiva? ince-pand din versetui 13, cantarea are un pro-nuntat ton profetic. El i-a adus in binecu-vantarile tarii promise.

32:15-20 Dar Ie^urun (termen poetic reprezentandu-1 pe poporul Israel, cu sen-sul de „popor drept”) s-a razvratit impotriva lui lehova, alipindu-se de idoli. Au preferat sa aduca jertfe **demonilor**, de multe ori sacrificandu-și proprii lor copii. Ba chiar s-au coborat panS la stupiditatea de a se inchina la **dumnezei noi**, pe care nu-i cunosteau. Astfel au neglijat adevara-ta lor **Stanca**; L-au dat uitarii pe adevara-tul lor Tata. In consecinta, Domnul și-a ascuns fata de ei. Aceasta ascundere a fetei Sale s-a implinit cand au fost vanduti in captivitate.

32:21-33 DupS ce 1-a dat la o parte pe Israel, Dumnezeu s-a purtat cu har fata de Neamuri, cautand s5 provoace gelozia lui Israel (ca in actuala era a bisericii). Intre timp Israel avea sa fie imprastiat și perse-cutat. Dar israeliui nu vor fi fost distrust in intregime, pentru ca lehova nu a vrut ca dușmanii

Israelului sa interpreteze gresit caderea natiunii alese. Nu se punea proble-ma ca stanca vrajmasilor lor sa fie mai tare, ci StSnca Israelului ii daduse sa fie

macelariti, din pricina rautatii lor.

32:34-43 Fragmentul acesta se ocupii de razbunarea lui Dumnezeu asupra natiu-nilor de care S-a folosit El pentru a-l pedepsi pe Israel. **Razbunarea** (v. 35) si judecata (indreptatirea) (v. 35) sunt ale Domnului. El a jurat pe Sine Insusi (intrucat nu este nici unul mai mare decSt El) ca se va ocupa de vrajmasii Lui. Observati cat de integrala va ft aceasta tmplinire a judecatii (v. 41, 42). In con-secintS, poporul lui Dumnezeu si toate natiunile se vor bucura de faptul ca Dumnezeu S-a razbunat si a facut ispasire pentru tara Lui si pentru poporul Lui.

32:44-47 In felul acesta, cantarea lui Moise prezinta un succint tablou istoric si profetic al natiunii Israel. Dupa ce a citit cuvintele c&ntarii, Moise i-a Tndemnat solemn pe oameni sa-L urmeze pe Domnul, prin cuvintele: „Caci **nu este un cuvânt fara insemnatate pentru voi, pentru ca este viața voastră...**”

32:2:48-52 Apoi Domnul 1-a chemat pe Moise pe varful Muntelui Nebo, de unde ii va da prilejul sa vada tara. Dar nu i se va ingadui sa piiseasca in Canaan, datorita pacatului savarsit de e! la Meriba Cades, ci va muri pe... Muntele Nebo, fiind ingropat Tntr-o vale din Moab (cf. 34:6).

C. Binecuvantarea lui Moise (cap. 33)

Textul ebraic din acest capitol este destul de greu de descifrat pe alocuri. Astfel au fost propuse diverse opinii si interpretari de catre diferiti comentatori. Nu intra in sfera de preocupari a actualei luerari sa patrundem Tn detaliile diverselor mtelesuri pe care le-ar putea avea textul ebraic. Ne vom margini sa sugeram o imagine concisa si profetica a fiecarei binecuv&ntari.

33:1-5 Ca ultim act oficial, Moise, omul lui Dumnezeu, a rostit o binecuvantare peste triburile lui Israel. Versetele 2-5 cele-breaza grija si iubirea

manifestata de Dumnezeu fata de poporul Sau. La Sinai El le-a dat legea. Seir si Muntele Paran se aflau pe traseul urmat din Sinai m Canaan. Intr-un limbaj poetic, Moise II descrie pe Domnul ca **Rege in lesurun** care Isi conduce poporul la izbanda. Apoi urmeaza

binecuvantarile individual:

33:6 *Ruben*. Situat la est de raul Iordan, in imediata vecin^tate a Moabului, cu care se Invecina la sud, Ruben va fi vulnerabil la atacuri. De aici si rug^ciunea ca tribul sa nu dispara, ci sa sporeascS la numar.

Simeon nu este pomenit. Asta pentru ca a ajuns sa se asocieze foarte strans cu Iuda si ar putea fi inclus in binecuvantarea adresata acelui trib.

33:7 *Iuda*, Tribul acesta avea sa fie in fruntea celorlalte in campaniile de cucerire a Canaanului. Domnul este rugat sa dea ajutor razboinicilor si s5-i readuca teferi la ai lor.

33:8-11 *Levi*. Tumimii si Urimii lui Dumnezeu au fost Incredintati lui Levi, tribul criticat de israeliti la Masa si la apele de la Meriba. Tot Levi a fost tribul care a luat partea lui Dumnezeu impotriva pro-priilor sai concetateni, cand acestia s-au inchinat la vitelul de aur. Levi a fost pus deoparte, incredintandu-i-se sarcina de a-i invata pe oameni si de a aduce jertfe. Moise se roaga ca Domnul sa binecuvan-teze taria lui, lucrarea mainilor sale, si sa-si gaseasca placerea in slujba sa, dis-trugandu-i pe cei ce-l urasc.

33:12 *Beniamin*. Templul, locuinta lui Dumnezeu pe pamant, avea sa fie situat in teritoriul lui Beniamin, inconjurat de dealurile dimprejur. Prin urmare, Beniamin este infatisat aici ca un trib preaiubit, bucurandu-se de o partasie intima cu Domnul.

33:13-17 *Iosif*. Teritoriul fiilor lui Iosif avea sa fie udat de roua de sus si de izvoarele de jos. El va fi neobi?nuit de rod-nic, beneficiind de bunavointa Celui care S-a revelat in rugul aprins. Maiestuoosi si puternici, cei doi fii ai lui Iosif vor cuceri natiuni. Lui Efraim i s-a incredintat dreptul de Tntai nascut si, prin urmaie. i se repar-tizeaza zece mii, pe cand lui Manase i se crediteaza doar mii.

33:18, 19 *Zabulon si hahar*. Incu-nunati de succese pe plan intern si extern, ele vor conduce natiuni la incliinarea de la

Ierusalim. **muntele** Domnului. Triburile acestea se vor infrupta din belsugul m^rilor si al pamantului. Intrucat istoria nu con-semneaza ca aceste triburi au fost pana In

prezent conducatoare ale natiunilor la Tnchinare si TntrucSt ambele triburi au avut Tn trecut teritorii fara iesire la mare, binecuvantarea aceasta trebuie negresit sa se refere la epoca Mileniului.

33:20,21 Gad. Dumnezeu a dat acestui trib un teritoriu Intins la est de Iordan. **Gad** a luptat ca **un leu** pentru cucerirea si pas-trarea acestui teritoriu, care era alcatuit din pasuni manoase, alese chiar de el - partea unui lider. Dar tribul acesta nu s-a dat Tn laturi de a participa alaturi de capeteniiile poporului la cucerirea pamantului situat Tn partea de vest a Iordanului, Tmplinind ast-fel voia buna si desavarsita a Domnului.

33:22 Dan este asemuit cu **un pui de leu**, feroce si puternic, lansand atacuri ful-geratoare prin ambuscade. Teritoriul initial al lui Dan s-a aflat Tn partea de sud-vest a Canaanului, dar ulterior danitii au migrat spre nord-est, cucerind teritorii supli-mentare Tnvecinate cu Basan.

33:23 Neftali era situat Tn partea de nord-est a Canaanului, teritoriul sau Tntinzandu-se spre sud, pana la Marea Ga-lileii. Tribul a fost Tncunatat cu bunavointa si binecuvantarea Domnului.

33:24, 25 A?er urma sa fie binecuvantat cu descendenti numerosi, cu relatii exce-lente cu alte triburi si cu un tinut bogat Tn ulei de masline. **Fierul si bronzul** ni se par a fi materiale neobisnuite pentru con-fectiunea **sandaielelor**. Keil traduce ter-menul cu „fortarete”. F. W. Grant su-gereaza o interesanta varianta de traducere a ultimului rand al versetului 24:

Cei din epoca moderna, Tn contrast cu cei din vechime, citesc: „odihna ta” Tn loc de „taria ta”. Dar aceste doua elemente contin o dubla asigurare de siguranta durabila a acestui trib. Si de?i s-ar putea sa nu Mm gata sa renuntam la bine-cunoscuta varianta, cu care ne-am obijnuit: „as thy days thy strength shall be” (ca zilele tale sa fie tana ta”, n.tr.), negresit nu este nelalocul ei ca mcheierea acestei minunate binecuvantari sa fie: „ca zilele tale sa fie *odihna* ta.”2>

celebreaza maretia lui Dumnezeu, ca unul care actioneaza Tn folosul poporului Sau. Dumnezeu lui Iesurun este singurul Tn cer

care poate ajuta. Milioane au fost Tntarite de cuvintele din versetul 27: „Dumnezeul eel vesnic este un loc de adapost si sub bratele Lui cele vesnice este un loc de sea-pare.”

Cantarea iui Moise se Tncheie cu asigu-rarea ca Dumnezeu Ti va distruge pe vraj-masii Israelului si cu promisiunea ca poporul Sau ales va avea parte de siguranta, pace, prosperitate si biruinta.

D. Moartea lui Moise (cap. 34)

34:1-8 Chiar daca moartea lui

Moise

din acest capitol ar fi fost consemnata de altcineva, faptul ramane ca Moise a redac-tat restul Pentateuhului.² Dupa ce Moise a vazut tara, a murit pe Muntele Nebo si a fost tngropat de Domnuf ? ntr-un loc secret, negresit cu scopul de a premtampina situ-atia Tn care oamenii ar fi ridicat un monument la mormantul legiuitorului, facand din acesta un loc de veneratie si Tnchinare la Moise. Desi Moise era Tn varsta de o suta douazeci de ani cand a murit, era Tnca ?n putere, alert si Tn deplina capacitate a facultatilor sale. Aceasta afirmatie nu con-trazice textul de la 31:2. Motivul pentru care Moise nu a mai putut fi conducatorul poporului nu a fost de natura fizica, ci spirituals.. Dumnezeu Ti spusese ca, din prici-na pacalului sau, nu va conduce poporul la intrarea acestuia Tn Canaan (31:2), cu toate ca fizic ar fi putut s-o faca.

34:9 Apoi Iosua si-a asumat preroga-tivele de comandant set'. Moise TI confir-mase deja pe Iosua ca succesor al sau, potrivit Cuvantului lui Dumnezeu, Tn Numeri 27:18-23. Astfel slujitorul sau a devenit succesorul sau - o alia marturie a smereniei lui Moise.

34:10-12 Despre putini oameni s-ar putea rosti cuvintele de omagiu care Ti sunt adresate Tn acest verset. Desigur, la data cand au fost scrise aceste cuvintc cu care se Tncheie cartea Deuteronom, Mesia nu Se aratase Tnca. Versetul 10 a fost, prin urmare, valabil doar pana la prima venire a lui Cristos.

„Si Moise Tntr-adevar a fost credincios Tn toata casa Lui, ca *servitor*” (Ev. 3:5). Din pricina pacatuiui sau, el a murit; locul unde a fost Tnhumat nu se cunoaste. Dar

arhetipul sau, Domnul Isus, „a tost credin-cios... ca *Fiu* peste propria Lui casa" (Ev. 3:5, 6). *El* pentru pacatele *noastre* a murit; mormantul lui este gol, pentru ca El S-a suit la dreapta Tatalui Tn cer. „De aceea, frati sfinti care aveti parte de chemarea cereascS, *indreptati-vd privirile cdtre Apostolul si Marele Preot al marturisirii noastre, Cristos Isus....* Caci El a fost socotit vrednic de o slava mai mare decat a lui Moise, cu cat eel care a zidit o casa are mai multa cinste decat casa Tnsasi" (Ev. 3:1,3).

ciclurile regulate de menstruatie. Un bar-bat care se casStorea cu o asemenea fata se aștepta sa aibS dovada acestui lucru dupa

NOTE DE SUBSOL

¹(2:1-23) „Uriasi" (translitterat *refa'im*) se refera la rasa straveche de uriasi din care a descins Og. Termenul Refaim a fost apli-cat, cu timpul, tuturor oamenilor de statura Tnalta.

²(3:1-11) A. Thompson, *Deuteronomy: An Introduction and Commentary*, p. 93.

3(4:4-49) tn versiunea Syriaca: *Sirion*.

⁴(5:22) Thompson, *Deuteronomy*, p. 119.

5(8:Intro) *Ibid.*, p. 134.

⁶(10:Intro) Impartirea textului Bibliei Tn capitole si versete s-a facut mult mai tarziu dupa ce au fost redactate textele originale.

7(15:1-3) Matthew Henry, *Deuteronomy*, "Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible", 1:786.

8(15:4-6) E. W. Bullinger, *The Companion Bible*, p. 259.

9(16:1-8) D. L. Moody, *Notes from My Bible*, p. 44, 45.

10(16:16, *YI*)*IbuL*, p. 45.

11(18:9-14) Henry G. Bosch, *Our Daily Bread*, Grand Rapids: Radio Bible Class, iunie-iulie-august 1989, august 31.

12(20:1-8) Henry, „Deuteronomy" 1:806.

13(20:10-20) Vezi Introducerea la Iosua, pentru detalii suplimentare.

>⁴(22:13-21) Un alt sens posibil consta tn faptul ca „semnele virginitatii" ar putea fi tradus prin „semnele adolescentei", respectiv o referire la faptul ca „fata avea

ce s-a casatorit, In afara de cazul Tn care ea a ramas gravida imediat, prin relatiile avute cu el. Ceea ce se cerea era dovada ca la data cand s-a casatorit fata nu era gravid³ si ca nu se Tnterupsese ciclul menstrual. Daca s-a facut vinovata de abateri de natura sexuala dupa logodna, orice indicii ale graviditatii s-ar fi materializat Tn cele din urma si, desigur, s-ar fi nascut un copil Tnainte sa se fi scurs noua luni de la casatorie. Prin urmare, legea din versetele 13-21 s-ar putea sa se refere la conduita miresei Tn timpul dintre logodna si casatorie iar „semnele adolescentei” sa fi fost un test menit sa depisteze graviditatea.” (Thompson, *Deuteronomy*, p. 236. Vezi si discutia de la pagina 235.)

15(23:1 -8) E posibil ca aceasta categorie sa se refere la copiii rezultati din relatii incestuoase Tntre evrei sau la relatii mixtc avute cu paganii.

16(24:5) „Kinsman redeemer” este termenul mai vechi, preluat din editia KJV.

17(24:17-22) Ronald Sider, *Rich Christians in an Age of Hunger*, p. 92.

18(26:1-11) Phillip Keller, *A Shepherd Looks at Psalm 23*, p. 46, 47.

19(29:1) C. R. Keil si F. Deiitzsch, „Deuteronomy”. In *Biblical Commentary on the Old Testament*, 111:446.

20(31:9-13) C. H. Mackintosh, Deuteronomy”, Tn *Notes on the Pentateuch*, p. 895.

21(33:24, 25) F. W. Grant, Deuteronomy” Tn *The Numerical Bible*, 1:622.

22(34:1 -8) Vezi „Introducerea la Pentateuh” pentru argumentele Tn sprijinul paternitatii mozaice a Pentateuhului.

MacDonald Publishing Company, n.d.
Keil, C. F. and Deiitzsch, F. Deuteronomy.” In *Biblical Commentary on the Old Testament. The Pentateuch*, Vol.

BIBLIOGRAFIE

- Grant, F. W, Deuteronomy.” In *The Numerical Bible*. Vol., I. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1977.
- Henry, Matthew. Deuteronomy.” In *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*. Vol. I. MacLean, VA:

111. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1971. Kline, Meredith G. „Deuteronomy" In *The Wyclife Bible Commentary*, Chicago: Moody Press, 1962. Mackintosh, C. H. „Deuteronomy." In *Notes on the Pentateuch*. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1972. Shultz, Samuel J. *Deuteronomy: The*

Gospel of Love. Everyman's Bible Commentary. Chicago: Moody Press, 1971. Thompson, J. A. *Deuteronomy: An Introduction and Commentary*. The Tyndale Old Testament Commentaries. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1974. Towns, Elmer L. „Deuteronomy." In *Liberty Bible Commentary*. Lynchburg, VA: The Ojd-Time Gospel Hour, 1982.